ମୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧ

ଉତ୍ତର ଅଶୀର ଉତ୍ତରଣ:
ଓଡ଼ିଆ ଓ ହିନ୍ଦୀ ଲେଖିକାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ

ଲୋପାମୁଦ୍ରା ସ୍ୱାଇଁ

ସାରାଂଶ (Abstract):

ନାରୀର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ ଅସ୍ମିତା ପ୍ରତିପାଦନ ଦିଗରେ ହିଁ ନାରୀବାଦର ଅଭିଯାନ । ନାରୀ ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ସ୍ୱାଧିକାର ଦାବି ତଥା ନାରୀ ମୁକ୍ତିର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନେଇ ଏ ବିଶ୍ୱାସ ଓ ସାହିତ୍ୟ ଆଗେଇଛି । ନାରୀକୁ ବସ୍ତୁ ଭାବରେ ଦେଖୁଥିବା ପ୍ରଥାବଦ୍ଧ ଓ ରକ୍ଷଣଶୀଳ ମାନସିକତା ବିପକ୍ଷରେ ଲେଖିକାମାନେ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରିଆସିଛନ୍ତି । ପ୍ରାଦେଶିକ ସୀମିତତା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱର ଉଦାତ୍ତ ଓ ତୀବ୍ର ହୋଇଛି । ଭାଷିକ ଆଞ୍ଚଳିକ ସଂରଚନାରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ସେମାନେ ନାରୀମୁକ୍ତି ପାଇଁ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରିଛନ୍ତି । ଉତ୍ତର ଅଶୀ ଅର୍ଥାତ ୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟ ସାହିତ୍ୟର ସମସ୍ତ ବିଭାଗରେ ବହୁଭାବରେ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଉପନ୍ୟାସ ବିଭାଗର ପରିସର ଏବଂ ସମଗ୍ର ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟରେ ନାରୀ ଲେଖନୀର ମୁକ୍ତ ପରିପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ଅନୁକୂଳ ହୋଇଛି । ଆଲୋଚ୍ୟ ପ୍ରବନ୍ଧରେ ୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟର ବିଶେଷତ୍ୱଗୁଡ଼ିକୁ ଓଡ଼ିଆ ଏବଂ ହିନ୍ଦୀ ଲେଖିକାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସ ଆଧାରରେ ଦେଖାଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇଛି । ପ୍ରବନ୍ଧର କଳେବର ଦୀର୍ଘ ହୋଇଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଯୋଗୁଁ ଓଡ଼ିଆ ଓ ହିନ୍ଦୀ ଔପନ୍ୟାସିକାଙ୍କର କେବଳ ପରିଚୟାତ୍ମକ ଆଲୋଚନା ହୋଇଛି ।

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦାବଳୀ (Key Words):

ଉତ୍ତର ଅଶୀ ସମୟ, ନାରୀ ବିମର୍ଶ, ଓଡ଼ିଆ ଓ ହିନ୍ଦୀ ଔପନ୍ୟାସିକା, ପ୍ରାଦେଶିକତା ଓ ଆଞ୍ଚଳିକତା ।

୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳ ସମଗ୍ର ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟରେ ନାନା ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷାର ସମୟ । ସାହିତ୍ୟରେ ବିବିଧତା ବହୁ ବିଶେଷତ୍ୱ ଘେନି ଉଦ୍‌ଭାଷିତ ହୋଇଛି ଏହି ସମୟରେ । ନାରୀ ସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କର ସାହିତ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ ହେଉଛି ସେହି ବିଶେଷତ୍ୱ ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟତମ । ଲେଖକର କଳ୍ପନାରେ ନାରୀ ଜୀବନର ରୂପାୟନ ଅପେକ୍ଷା ଲେଖିକାର ଜୀବନ ଓ ବାସ୍ତବ ଅନୁଭୂତିର ରୂପାୟନ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଛି ଏହି ସମୟରେ । ଏ ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚିକାଙ୍କ ମନ୍ତବ୍ୟ ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଇପାରେ, "ଏହାର ବହୁବିଧ କାରଣଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସବୁଠାରୁ ମୁଖ୍ୟ ଓ ପ୍ରଧାନ କାରଣ ହେଉଛି, ପୁରୁଷର ଯାହା ସମସ୍ୟା, ନାରୀର ସମସ୍ୟା ତାହା ନୁହେଁ, ନାରୀର ଶାରୀରିକ ଗଠନ, ପ୍ରାକୃତିକ ନିୟମର ପରିଚର୍ଯ୍ୟା ପୁରୁଷଠାରୁ ଭିନ୍ନ । ତଦନୁଯାୟୀ ତା'ର ଦେହ, ମନ ଓ ଆତ୍ମାର ଅନୁଭବ ଭିନ୍ନ । ଚିନ୍ତାଧାରା, କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ଶକ୍ତି, ବୁଦ୍ଧିମତାରେ ପୁରୁଷ ସହ ସେ ସମାନ ହୋଇପାରିବା ସ୍ଥଳେ ନାରୀର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ୱାଭିମାନ, ସାମାଜିକ ସମ୍ମାନ ତଥା ତା'ର ଅଧିକାରର ସମ୍ମାନ ସେ ସବୁବେଳେ ସମାଜଠାରୁ ଆଶା କରିଛି ।"(୧) ସୁତରାଂ ନାରୀ ଲେଖନୀରେ ସାହିତ୍ୟ ଆଖିଦେଖା ଘଟଣାର ରୂପାୟନ ନହୋଇ ହୋଇଛି ଆପଣା ଅନୁଭୂତିର ଚିତ୍ରଲିପି । ଏଥିରେ ନାରୀ ଜୀବନରେ ଭୋଗିଆସୁଥିବା ଦୁଃଖ ଯନ୍ତ୍ରଣା ସହିତ ବିଭିନ୍ନ ନାରୀ-ବିରୋଧୀ ତତ୍ତ୍ୱ

ଯୋଗାଯୋଗ :
ଲୋପାମୁଦ୍ରା ସ୍ୱାଇଁ
ସରକାରୀ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ, କୋରାପୁଟ ।
E-Mail ID: swainlopamudra38@gmail.com
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0007-4012-4816

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial Share Alike 4.0 License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work non commercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

For reprints contact: *pracheepatrika@rediffmail.com*

ପ୍ରାପ୍ତି	ସମୀକ୍ଷିତ	ଗୃହୀତ	ପ୍ରକାଶିତ
୩.୬.୨୦୨୪	୭.୭.୨୦୨୪	୧୫.୭.୨୦୨୪	୧.୮.୨୦୨୪

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କିପରି ଉଦ୍ଧୃତ କରିବେ : ସ୍ୱାଇଁ, ଲୋପାମୁଦ୍ରା, ୨୦୨୪ । ଉତ୍ତର ଅଶୀର ଉତ୍ତରଣ: ଓଡ଼ିଆ ଓ ହିନ୍ଦୀ ଲେଖିକାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ । ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀ । ଭାଗ :୧୦, ସଂଖ୍ୟା : ଙ, ପୃଷ୍ଠା :୩୩-୪୩ ।

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ପଢିବାପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ

Quick Response Code:

Available online at :
https://pracheenews.com/

DOI:
https://doi.org/10.5281/zenodo.13619844
Article No - BPPP00216

ପ୍ରତି ଦେଖାଦେଇଛି ପ୍ରତିବାଦର ସ୍ୱର । ସାହିତ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ଉପନ୍ୟାସ ତା'ର ବିସ୍ତୃତ ପରିସର ପାଇଁ ଏବଂ ଗଠନ ରୀତି ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଲୋକପ୍ରିୟ ଶାଖା ପାଲଟିଛି । ଉତ୍ତର ଅଶୀ ସମୟ ଓ ଉପନ୍ୟାସର ବିସ୍ତୃତ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ନାରୀ ଲେଖନୀ ଚାଳିତ ହୋଇଛି ନୂଆ ଆଶା ଓ ସମ୍ଭାବନା ନେଇ । ଓଡ଼ିଆ ଓ ହିନ୍ଦୀ ଉପନ୍ୟାସରେ ୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳର ନାରୀ ସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ବିଭିନ୍ନ ବୈଚିତ୍ର୍ୟକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ ଏହି ସମୟର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧି କରିହୁଏ । ନୂତନତାର ଭିତ୍ତିଭୂମୀ ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନର ସମ୍ଭାବନାକୁ ଉଜ୍ଜୀବିତ କରିବା ଓ ଚେତନାର ବହୁବିଧ ଦିଗକୁ ଉନ୍ମୋଚିତ କରିବାରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସଫଳ ଏହି ସମୟର ନାରୀ ସ୍ରଷ୍ଟା । ସମଗ୍ର ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି ରାଷ୍ଟ୍ର ଭାଷା ହିନ୍ଦୀ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ଭାଷା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର କେତେଜଣ ମୂର୍ଦ୍ଧନ୍ୟ ଲେଖିକାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସ ଆଧାରରେ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ବିଚାର ଉପଲକ୍ଷେ ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧର ପରିକଳ୍ପନା ।

୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟର ଓଡ଼ିଆ ଓ ହିନ୍ଦୀ ଉପନ୍ୟାସରେ ନାରୀ ଲେଖନୀର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ୟ, କେବଳ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନୁହେଁ ଚରିତ୍ର ଚିତ୍ରଣ, ମନୋବିଶ୍ଳେଷଣ, ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ନିର୍ମାଣ, ଚେତନାଗତ ଭିନ୍ନତା ଭଳି ବିବିଧ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବାରିହୋଇପଡ଼େ । ଏଥିପାଇଁ ଯେଉଁସବୁ କାରକ ଉତ୍‌ପ୍ରେରକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଆସିଛି, ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ କେତୋଟି ବିନ୍ଦୁ ତଳେ ଦିଆଯାଇଛି । ଯଥା:-

- ଭାରତର ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ନାରୀଶିକ୍ଷାର ପ୍ରସାର ଭାରତୀୟ ନାରୀକୁ ନୂତନ ଦୀକ୍ଷାରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରିଛି । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ସତୁରୀ-ଅଶୀ ଦଶକ ବେଳକୁ ତାହା ପରିପୁଷ୍ଟ ହେବାରେ ଅନେକାଂଶରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଛି ।
- ନାରୀର ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତିତ ସ୍ୱରୂପର ଯାତ୍ରାକୁ ନାରୀ ବିମର୍ଶରେ ତିନି ଗୋଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ ।(୨) ଉକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟାୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ତୃତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଅର୍ଥାତ ୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ନାରୀବାଦୀ ମାନସିକତାର ସ୍ୱରଗତ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଓ ପ୍ରତିବାଦୀ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ।
- ନାରୀର ଶିକ୍ଷା, ସ୍ଥିତି, ବିକାଶ, ସ୍ୱାବଲମ୍ବନଶୀଳତା ଆଦି ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିବା ଅଗ୍ରଗତିର ସ୍ୱର ଏହି ସମୟର ଲେଖିକାଙ୍କ ଲେଖନୀରେ ପରିଦୃଷ୍ଟ । ଆଲୋଚ୍ୟ ସମୟରେ ନାରୀ ସ୍ରଷ୍ଟା ଆପଣା ଅସ୍ମିତା ଓ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ପ୍ରତି ଯଥେଷ୍ଟ ସଚେତନ ହୋଇଥିବା ଏ ସମୟର ନାରୀ ଲେଖନୀରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।
- ହିନ୍ଦୀ ଭାଷାର ପ୍ରୟୋଗ ଅଧିକ ହୋଇଥିବାରୁ ଏବଂ ଏହା ଏକ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ପରିସରରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବାରୁ ଏହି ଭାଷାରେ ରଚିତ ଲେଖିକାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସ ବହୁଦିଗକୁ ଉନ୍ମୋଚିତ କରିଆଞ୍ଚଳିକ ଉପନ୍ୟାସ, ଦଳିତ ଉପନ୍ୟାସ ଭଳି ଉପନ୍ୟାସର ଅନ୍ୟଶାଖାରେ ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇଥିଲାବେଳେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଏହା ସାମାନ୍ୟ ସୀମିତ ।
- ଉପନ୍ୟାସର ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ପରିସର, ନାରୀ ଜୀବନର ବହୁବିଧ ଦିଗକୁ ଉନ୍ମୋଚିତ କରିବାରେ ସଫଳ ହୋଇଛି । ସାମାଜିକ ନିୟମ, ରୂଢ଼ିବାଦୀ ଧର୍ମ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ନିହିତ ନାରୀବିରୋଧୀ ତତ୍ତ୍ୱ ସହିତ ଏ ସମୟର ନାରୀ ସ୍ରଷ୍ଟା ପରିଚିତ । ପୂର୍ବରୁ ଏ ସଂପର୍କରେ ସଚେତନ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଶୋଷଣର ଚିତ୍ର ଉପସ୍ଥାପନାରେ ଅଧିକ ଯତ୍ନଶୀଳ ହୋଇଥିବା ନାରୀ ଲେଖନୀ ଆଲୋଚ୍ୟ କାଳରେ ପ୍ରତିବାଦର ଭାବନାକୁ ବହୁ ମାତ୍ରାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିପାରିଛି ।
- ନାରୀ ଶୋଷଣ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରିବା ନାରୀ ସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର ମୁଖ୍ୟ ଅବଲମ୍ବନ ଓ ପରିଚୟ ଭାବରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଅବଶ୍ୟ କର୍ମଜୀବୀ ନାରୀର ସଂଘର୍ଷ, ସ୍ୱାଭିମାନ, ସ୍ଥିତିଜନିତ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଯେତିକି ହିନ୍ଦୀ ଉପନ୍ୟାସରେ ରୂପାୟିତ ହୋଇଅଛି, ସେହି ଅନୁପାତରେ ଓଡ଼ିଆ ଉପନ୍ୟାସରେ ସଂଖ୍ୟାଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅଧିକ ହୋଇପାରିନି ।
- ଜଗତୀକରଣର ଫଳଶ୍ରୁତି ଭାବରେ ନାରୀ ଭାଗ୍ୟର ଦିଗ୍‌ବଳୟ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଛି । ଜଗତୀକରଣର ବିଯୁକ୍ତାତ୍ମକତା ମଧ୍ୟ ଏ ସମୟ ଭୋଗିଛି । ଏ ଉଭୟ ଆଦର୍ଶବୋଧର ସୀମିତତା ଓ ସମନ୍ୱୟ ମଧ୍ୟରୁ ମୁକ୍ତିର ନାନା ମାର୍ଗ ଆବିଷ୍କାର କରିବା ଦିଗରେ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇ ଆଲୋଚ୍ୟ କାଳର ଲେଖିକା ତା'ର ଅସ୍ମିତା ଅନ୍ୱେଷଣରେ ବ୍ରତୀ ହୋଇଛି ।
- ଭାରତୀୟ ପରିବାର ମୂଳରେ ଦେଖାଦେଇଥିବା ନାରୀ ଉତ୍ପୀଡ଼ନ, ତା'ର କାରଣ ଓ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ନିରାକରଣ ଦିଗରେ ମୂ ଲେଖିକାମାନେ ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ପୋଷଣ କରିଛନ୍ତି । ପରିବାର ଭିତରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଏହି ପ୍ରତିବାଦର ସ୍ୱର କ୍ରମେ ସଂଚରିତ ହୋଇ ସମାଜ ଏବଂ କର୍ମ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇଛି । ଉଭୟ ଓଡ଼ିଆ ଓ ହିନ୍ଦୀ ଉପନ୍ୟାସରେ ଏ କ୍ଷେତ୍ରର ପ୍ରଭାବ ସ୍ପଷ୍ଟ ।
- ସମାଜରେ ନାରୀର ସ୍ଥିତିକୁ ସଂକଟାପନ୍ନ କରୁଥିବା ସମସ୍ତ ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ ତୀବ୍ର ହୋଇଛି । ପୁନଶ୍ଚ କର୍ମଜୀବୀ ନାରୀମାନେ ନିଜର କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟାର ଉତ୍‌ଥାପନ ଏ ସମୟର ଲେଖିକାଙ୍କ ଲେଖନୀରେ ଅଧିକ ଜୀବନ୍ତ ମନେହୋଇଛି । ଓଡ଼ିଶା

ତୁଳନାରେ ଭାରତରେ ନାରୀ କର୍ମସଂସ୍ଥାନର ସୁଯୋଗ ଅଧିକ ହେତୁ ସାହିତ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଏଇ ଧରଣର ହିନ୍ଦୀ ଉପନ୍ୟାସର ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ ।

- ବିବାହ ଛାଡ଼ପତ୍ର ଆଦି ସମସ୍ୟା ଭଳି ନାରୀର ଯୌନ ଆକାଙ୍କ୍ଷାର ମୁକ୍ତ ଚିତ୍ରଣ ଏହି କାଳରେ ରଚିତ ଉପନ୍ୟାସରେ ଦେଖାଯାଏ । ପୂର୍ବରୁ ଏ ସଂପର୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠା ଓ ସଙ୍କୋଚ ଅନୁଭବ କରୁଥିବା ଲେଖିକା ଏ ସମୟରେ କାହାଣୀର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ନାରୀର ଯୌନଜୀବନକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ।

- ବୈବାହିକ ଜୀବନର ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟି, ଯୌନ ଉତ୍ପୀଡ଼ନ ଭଳି ସମସ୍ୟାର ଚିତ୍ର ବିଭିନ୍ନ ନାରୀ ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି । ଆଦର୍ଶବୋଧର ବନ୍ଧନରୁ ମୁକୁଳି ସାହିତ୍ୟ ଅବ୍ୟକ୍ତ ବେଦନାର ରୂପାୟନକୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଛି । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରମ୍ପରାମାନ୍ୟତା ଓ ରକ୍ଷଣଶୀଳତା ଓଡ଼ିଆ ନାରୀ ଲିଖନର ବେଡ଼ି ହୋଇଥିବାବେଳେ ହିନ୍ଦୀ ଉପନ୍ୟାସର ବର୍ଣ୍ଣନା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ମୁକ୍ତ । ମାତ୍ର ସାହିତ୍ୟର ନିଜସ୍ୱ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବୋଧଟି ଯଦି ମୁକ୍ତ, ଅବାଧ, ଉଷ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣନା ଭିତରେ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇଯିବ ତେବେ ଲାଭ କଣ ! ସାନ୍ତ୍ୱନାର କଥା ଯେ ଲେଖିକାମାନେ ସମ୍ବେଦନଶୀଳତାକୁ କଳାତ୍ମକ ଢଙ୍ଗରେ ପରିବେଷଣ କରିବାର ଉଦ୍ୟମ କରିଛନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ କେଉଁଠି କେଉଁଠି ଶାବ୍ଦିକ ଉତ୍ତେଜନା ମଧ୍ୟ ଉପନ୍ୟାସର କଥାଭାଗକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିଛି ।

- ପୂର୍ବରୁ ନାରୀ ସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସରେ ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସାହିତ୍ୟିକ ସଂହତିଧର୍ମୀ ଚିତ୍ରଣ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ସଚେତନଶୀଳ ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପ୍ରୟାସୀ ନାରୀ ମାନସିକତାକୁ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରିଛି । ଓଡ଼ିଆ ଲେଖିକାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକରେ ଏ ସ୍ୱର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିଶିବା ଏକ ପ୍ରାଦେଶିକତାମୁକ୍ତ କାଳଖଣ୍ଡର ପରିଚୟ ଦିଏ ।

- ରାଜନୀତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନାରୀର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅଂଶଗ୍ରହଣଜନିତ ଅନୁଭୂତି ବଢ଼ିଛି । ଲେଖକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରାଜନୀତି ତଥା ରାଜନୀତିକ ପରିବେଶର ପ୍ରକାଶ ବହୁପୂର୍ବରୁ ଉପନ୍ୟାସରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଥିଲେ ମ୍ଭ ୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଏଥିରେ ମୁକ୍ତ ଓ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସମ୍ପୃକ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ ।

- ନାରୀ ସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ ରାଜନୀତିକ ଉପନ୍ୟାସ ହେଉଛି ଏ କାଳରେ ନାରୀ ଲେଖନୀଜନିତ ସ୍ୱରଭିତ୍ତିକ ସ୍ପର୍ଦ୍ଧାର ଏକ ସ଼ଂଳ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ।ଏ ଦିଗରେ ହିନ୍ଦୀ ଉପନ୍ୟାସର ପରିମାଣ ଅଧିକ ହେଲେ ହେଁ ଓଡ଼ିଆ ନାରୀ ଲିଖନରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଥିବା ପ୍ରତିସ୍ପର୍ଦ୍ଧୀ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣର ଗୁଣାତ୍ମକ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ।

- ଅନୁରୂପ ଭାବରେ ପୁରାଣ ଓ ଇତିହାସର ପ୍ରମୁଖ ଚରିତ୍ରଙ୍କୁ ନେଇ ଉପନ୍ୟାସ ରଚନା ୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ନାରୀ ସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କର ଅନ୍ୟତମ ବିଶେଷତ୍ୱ ଭାବରେ ଦେଖାଦେଇଛି । କେବଳ ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର ନୁହେଁ ଇତିହାସ ତଥା ପୁରାଣର ସମ୍ମୁଖଭାଗଠାରୁ ଦୂର ଓ ଅନ୍ତରାଳରେ ଥିବା ନାରୀ ଚରିତ୍ରଙ୍କୁ ଆବିଷ୍କାର ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣପୂର୍ବକ ଔପନ୍ୟାସିକାମାନେ ଉପନ୍ୟାସ ରଚନା କରିଛନ୍ତି ।

- ପୁରାଣର ନାରୀ ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କ ସଂପର୍କରେ ସୃଷ୍ଟ ମିଥ୍‌ର ପ୍ରତିବାଦ କରି ପୌରାଣିକ ଉପନ୍ୟାସ ରଚନା କରିଛନ୍ତି ଆଲୋଚ୍ୟ କାଳର ଲେଖିକା । ପୁରାଣର ନାରୀ ଚରିତ୍ରଙ୍କ ବିଷୟରେ ଥିବା ପ୍ରଥାବଦ୍ଧ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ପରିହାର କରି ନୂତନ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଭିତ୍ତିରେ ଉପନ୍ୟାସରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଛନ୍ତି ।

- ମିଥ୍‌ର ପୁନର୍ମୂଲ୍ୟାୟନ ମାଧ୍ୟମରେ ନାରୀ ଚରିତ୍ରର ବିଶେଷତ୍ୱକୁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଛି । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେତେକ ଓଡ଼ିଆ ସୃଷ୍ଟି ଅନୁବାଦ ମାଧ୍ୟମରେ ସର୍ବଭାରତୀୟ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଲାଭ କରିଛନ୍ତି । କେତେକ ନକାରାତ୍ମକ ଓ ନୀରବ ମନେହେଉଥିବା ମିଥ୍‌କୁ ଓଡ଼ିଆ ଲେଖିକାମାନେ ଗଭୀରତା ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି ।

- ନାରୀ ସମସ୍ୟାର ରୂପାୟନ ମ୍ଭରେ ନାରୀ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱର ଯଥାଯଥ ବିଶ୍ଳେଷଣ ହୋଇଛି । ପରମ୍ପରା ଭିତରେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇଥିବା ଦୀର୍ଘକାଳର ରୂଢ଼ିବାଦୀ ମାନସିକତା ଏବଂ ନିଜର ସ୍ଥିତି ଓ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବିଷୟରେ ସଚେତନଶୀଳ ମନୋଭାବ ଭିତରେ ନାରୀ ଯେଉଁ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଓ ସଂଘର୍ଷକୁ ସାମ୍ନା କରିଛି ତା'ର ନିଖୁଣ ପରିପ୍ରକାଶ ଦେଖାଯାଏ ଆଲୋଚ୍ୟ କାଳର ଉପନ୍ୟାସରେ । ଓଡ଼ିଆ ନାରୀସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ମନୋବିଶ୍ଳେଷଣଧର୍ମୀ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ବୈଚିତ୍ର୍ୟ ଲାଭ କରିଛି ।

- ଭାଷା ଓ ଶୈଳୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନାରୀ ସ୍ରଷ୍ଟା ଆପଣା ପାରଦର୍ଶିତା ଦେଖାଇଛନ୍ତି । ଅବାଧ ଓ ମୁକ୍ତ ଭାଷାର ପ୍ରୟୋଗନିମିତ୍ତ ସାହସ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଛନ୍ତି । ଶୈଳୀଗତ ବିବିଧତାକୁ ଆଦରି ନେଇଛନ୍ତି । ସର୍ବୋପରି ବ୍ୟକ୍ତିସତ୍ତାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଲେଖିକାମାନେ ଉପନ୍ୟାସର ବ୍ୟାପ୍ତ ପରିସରକୁ ଚୟନ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ବହୁଦିଗରୁ ଉପନ୍ୟାସ ବିଭାଗକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିବାରେ ସ଼ଂଳ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଉପରୋକ୍ତ ବିଶେଷତ୍ୱ ଘେନି ଉପନ୍ୟାସର ବୈଚିତ୍ର୍ୟ ଆକଳନ କଲେ ଓଡ଼ିଆ ଓ ହିନ୍ଦୀ ଭାଷାରେ ଏହି ସମୟରେ କେତେଜଣ ପ୍ରମୁଖ ଲେଖିକା ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟାତ୍ମକ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଲେଖିକାଗଣ ସେମାନଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସରେ ନାରୀର ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରିଛନ୍ତି । ନାରୀ ଅନ୍ତର୍ମନର ଗୋପନ ଭାବ-ଭାବନାର ଉନ୍ମୀଳନ ପୂର୍ବକ ସେମାନଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ତଥା ଅସ୍ତିତ୍ୱ ସଂପର୍କରେ ଦାବି ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି ।

ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ(୧୯୩୨) ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଗାୟତ୍ରୀବସୁ ମଲ୍ଲିକ ବହୁ ଉପନ୍ୟାସର ସ୍ରଷ୍ଟା । ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର ପରିସର ଉଭୟ ପରିମାଣାତ୍ମକ ଏବଂ ଗୁଣାତ୍ମକ ମୂଲ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସମୃଦ୍ଧ । ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ନାରୀ ଉପରେ ଥିବା ପାରମ୍ପରିକ ଅବଧାରଣାଗୁଡ଼ିକୁ ଭାଙ୍ଗି ନୂତନ ଏକ ସୁସ୍ଥ ସମାଜ ପରିକଳ୍ପନା କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ନାରୀ ଲେଖକଙ୍କର ଲେଖନୀ ସଦା ଚଂଚଳ ଥିଲା । ନାରୀକୁ ଭୋଗସର୍ବସ୍ୱ କିମ୍ବା ତ୍ୟାଗ ସର୍ବସ୍ୱ ନ କରି ଉପଯୁକ୍ତ ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ପରିଧିରେ ନାରୀ ଭିତରେ ଥିବା ଚିନ୍ତା ଚେତନାକୁ ଅଧିକ କ୍ରିୟାଶୀଳ କରିବାକୁ ସେ ସବୁବେଳେ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ । ବିଂଶ ଶତକର ଷଷ୍ଠ ଦଶକରୁ ସେ ଉପନ୍ୟାସ ରଚନାରେ ହାତ ଦେଇ ଅନେକ କାଳଜୟୀ ଉପନ୍ୟାସ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଉପନ୍ୟାସ ଗୁଡ଼ିକ ହେଲା– ତ୍ରିପର୍ଣ୍ଣା(୧୯୭୧), 'ଅୟନାନ୍ତ'(୧୯୭୨), 'ସୂର୍ଯ୍ୟପରାଗ'(୧୯୭୭), 'କାବେରୀ'(୧୯୭୯), 'ମାଧବୀର ମଧୁରାତି'(୧୯୮୧), 'ମୃଗତୃଷ୍ଣାର ଇତିହାସ'(୧୯୮୨), 'ମରୁଝର'(୧୯୮୩),'ଓଏସିସ୍'(୧୯୮୩), 'ପଦ୍ମତୋଳା'(୧୯୮୪), 'ନିଶାନ୍ତେ'(୧୯୮୭), 'ସାତ ସାଗର ତେର ନଦୀ ପାରେ'(୧୯୮୮), 'ଯାଯାବରର ଠିକଣା'(୧୯୮୯), ପ୍ରଭୃତି ।

ଓଡ଼ିଆ କଥା ସାହିତ୍ୟରେ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତିଙ୍କ ପରେ ଶାନ୍ତି ମହାପାତ୍ର(ବଳ) ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରଥମ ନାରୀ ଲେଖକ ଯିଏକି ଇତିହାସ ଓ ପୁରାଣର ପଟ୍ଟଭୂମିକୁ ଆଧାର କରି ରଚନା କରିଛନ୍ତି ଉପନ୍ୟାସ । ତାଙ୍କ ଲେଖାରେ ଇତିହାସର ବିକୃତାୟନ ନାହିଁ ବରଂ ଅଛି ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତକୁ ସଜାଡ଼ିବାର ନିରୁତା ସଂକଳ୍ପ ।୨୦ ଜୁଲାଇ ୧୯୪୧ ମସିହାରେ ଭଦ୍ରକର ତାଳପଦା ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଶ୍ରୀମତୀ ଶାନ୍ତି ମହାପାତ୍ର ବୃତ୍ତିରେ ଥିଲେ ଇତିହାସର ଅଧ୍ୟାପିକା । ସେଥିପାଇଁ ବୃତ୍ତିଗତ ଜୀବନର ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ ସାଉଁଟି ତଥ୍ୟ ଓ କାହାଣୀ ପରିବେଷଣର ଉପଯୁକ୍ତ ଶୈଳୀକୁ ଆଧାର କରି ସେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଆପଣାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହୋଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ରଚିତ ଉପନ୍ୟାସ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି – 'ବୁଦ୍ଧଂ ଶରଣଂ ଗଚ୍ଛାମି'(୧୯୬୮), 'ବେଗମ୍ ନୁର୍ଜାହାନ୍'(୧୯୭୭), 'ଆମ୍ରପଲୀ'(୧୯୮୩), 'ସୁଲତାନ ଆଲାଉଦ୍ଦିନ୍'(୧୯୯୦), 'ସ୍ୱାଧୀନତାର ଶେଷ ସୂର୍ଯ୍ୟ'(୧୯୯୬), 'ଦେବଯାନୀ'(୧୯୯୪), 'ମୁଁ କୈକେୟୀ କହୁଛି'(୨୦୦୦), 'ନିର୍ବାସିତ ବାଦ୍‌ଶା'(୨୦୦୬) ଇତ୍ୟାଦି ।

୧୯୪୧ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ୧୧ ତାରିଖରେ ଲେଖିକା କୁମୁଦଲତା ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଜନ୍ମ । ସାହିତ୍ୟର ବହୁ ବିଭାଗରେ ତାଙ୍କର ଲେଖନୀ ଚାଳନା ଏବଂ ପ୍ରଭାବ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠା । ତେବେ ଉପନ୍ୟାସ ବିଭାଗଟିରେ ସେ ପାଇଛନ୍ତି ମନ ଖୋଲି ଆପଣା କଥା କହିବାର ଏକ ମୁକ୍ତ ପରିସର । ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କର ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରସିଦ୍ଧିର ପାଇବାରେ ହୋଇଛନ୍ତି ସମର୍ଥ ମଧ୍ୟ । ଲେଖିକାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକ ବେଶ୍ ସହଜ ଓ ସାବଲୀଳ ଢ଼ଙ୍ଗରେ ଲିଖିତ । ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚିତ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି – 'ଅବଳାମନ'(୧୯୬୧), 'ମନର କୁହେଳି'(୧୯୭୮), 'ବିବାହ ପରେ'(୧୯୮୦), 'ବିଚ୍ଛୁଳୀ'(୧୯୮୫), 'ଧରିତ୍ରୀର ଲୁହ'(୧୯୯୦), 'ଏକ ମନ ଦୁଇ ଧାର'(୧୯୯୮), 'ଝଡ଼ର ଶେଷକଥା'(୨୦୦୧), 'ବୋହୂ'(୨୦୦୮), 'ଶୂନ୍ୟ ମନ୍ଦିର'(୨୦୧୦), 'ତଥାପି ସଂପର୍କ'(୨୦୧୧) ଇତ୍ୟାଦି ।

ଔପନ୍ୟାସିକା ସୁକାମିନୀ ନନ୍ଦଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୪୨ ମସିହାରେ ଢେଙ୍କାନାଳର କୁଞ୍ଜକାନ୍ତ ସାହିରେ । ତାଙ୍କ ଲିଖିତ ଉପନ୍ୟାସ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି – 'ସୀତା'(୧୯୮୩), 'ବସୁମତୀ'(୧୯୮୩), 'ଶିଳା'(୧୯୮୩), 'ମାଧବୀଲତା'(୧୯୮୩), 'ଆରଣ୍ୟକ'(୧୯୮୩), 'ରାଇ ବିନୋଦିନୀ'(୧୯୮୪), 'ଅଶ୍ରୁ', 'କାକା କୋୟେଲ୍', 'ଅନନ୍ୟା', 'ଏଇ ଅନୁରାଧା', 'ଅନୁରାଗ'(୧୯୭୭), 'ଶ୍ରାବଣୀ', 'ପରାଜିତା ନାୟିକା', 'ସଉଦା ନାନୀ', 'ଅନେକ ଶୂନ୍ୟତା', 'ଅଜ୍ଞାତବାସ', 'କୋମଳ ନିଷାଦ', 'ଐକେନ୍ଦ୍ରିକ', 'କୃଷ୍ଣା', 'ଭିନ୍ନ ଏକ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ', 'ଶେଷଭାଗ' ଇତ୍ୟାଦି । ଉପନ୍ୟାସ ରଚନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ଅବଦାନ ତାଙ୍କୁ ଦେଇଛି ଅନେକ ପୁରସ୍କାର ଓ ସମ୍ମାନ ।

ସାମସମୟିକ କାଳର ଜଣେ ଉଚ୍ଚକୋଟିର ଔପନ୍ୟାସିକା ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରତିଭା ରାୟ ।ସେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ୧୯୪୩, ଜାନୁୟାରୀ ୨୧ ତାରିଖରେ ଜଗତସିଂହପୁର ଜିଲ୍ଲାର ବାଲିକୁଦା ଅଞ୍ଚଳର ଅଲାବୋଲା ଗ୍ରାମରେ । ଓଡ଼ିଆ ଉପନ୍ୟାସ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ଅବଦାନ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପିଢ଼ିର ଲେଖିକାଙ୍କୁ ଯୋଗେଇଛି ଉତ୍ସାହ ଓ ପ୍ରେରଣା । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟକୁ ସମଗ୍ର ଭାରତ ତଥା ବିଶ୍ୱ ଦରବାରରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରାଇବାରେ ତାଙ୍କର ଅବଦାନ ବେଶ୍ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ୧୯୭୪ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଉପନ୍ୟାସ 'ବର୍ଷା ବସନ୍ତ ବୈଶାଖ'ରୁ

ଉପନ୍ୟାସର ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଏଯାବତ୍ ତାଙ୍କର ଲେଖନୀ ସକ୍ରିୟ ରହିଛି । ଲେଖିକାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର ପରିଧି ଭିତରେ ରହିଛି ପୁରାଣ, ଇତିହାସ, ସମାଜ, ଦର୍ଶନ, ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଆଧାରିତ ବିଷୟବସ୍ତୁ । ୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ରଚିତ ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି – 'ମେଘମେଦୂର' (୧୯୮୦), 'ଆଶାବରୀ' (୧୯୮୦), 'ଅୟମାରମ୍ଭ' (୧୯୮୧), 'ନୀଳତୃଷ୍ଣା' (୧୯୮୧), 'ସମୁଦ୍ରର ସ୍ୱର' (୧୯୮୨), 'ଶିଳାପଦ୍ମ' (୧୯୮୩), 'ଯାଜ୍ଞସେନୀ' (୧୯୮୪), 'ଦେହାତୀତ' (୧୯୮୬), 'ଉତ୍ତରମାର୍ଗ' (୧୯୮୮), 'ଆଦିଭୂମି' (୧୯୯୩), 'ମହାମୋହ' (୧୯୯୭), 'ମଗ୍ନମାଟି' (୨୦୦୪), 'ମହାରାଣୀ ପୁତ୍ର' (୨୦୦୮) । ପ୍ରତିଭାଙ୍କ ରଚିତ ଅର୍ଦ୍ଧାଧିକ ଉପନ୍ୟାସ ହିନ୍ଦୀ,ବଙ୍ଗଳା, ଗୁଜୁରାଟୀ, ଅସମୀୟା, ମରାଠୀ, ମାଲାୟଲମ୍, ପଞ୍ଜାବୀ, କନ୍ନଡ଼ ଆଦି ଭାଷାରେ ଅନୂଦିତ ହୋଇ ସର୍ବଭାରତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଦୃତ ଓ ଜନପ୍ରିୟ ହୋଇପାରିଛି ।

ଇତିହାସ, ପୁରାଣ,ଦର୍ଶନ,ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ,ବିଜ୍ଞାନ ଓ ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନ ଭିତରୁ ସତ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରି ସେ ସ୍ୱଭାବତଃ ବାସ୍ତବବାଦୀ ଶିଳ୍ପୀସତ୍ତାର ପରିଚୟ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିଛନ୍ତି । ସମାଜର ପ୍ରଥାବଦ୍ଧତା ମଧ୍ୟରେ ପେଶିହୋଇଯାଉଥିବା ନାରୀ ମନର ଅନ୍ତଃସଂଘର୍ଷ ଏବଂ ସାମାଜିକ ସଂଘର୍ଷର ପ୍ରତିଫଳନ ଦେଖାଯାଏ ଲେଖିକାଙ୍କ ମେଘମେଦୂର,ଆଶାବରୀ, ନୀଳତୃଷ୍ଣା, ଅୟମାରମ୍ଭ ଓ ସମୁଦ୍ରର ସ୍ୱର ଭଳି ଉପନ୍ୟାସରେ । ସେହିପରି ପୁରାଣର ନାରୀ ଚରିତ୍ରକୁ ନୂତନ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଭିତ୍ତିରେ ଲେଖିକା ଉପସ୍ଥାପିତ କରିଛନ୍ତି 'ଯାଜ୍ଞସେନୀ' ଓ 'ମହାମୋହ' ଉପନ୍ୟାସରେ ।

ଲେଖିକା ମାନସୀ ଦାସଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୪୩ ମସିହା, ମେ ୦୬ ତାରିଖରେ ପୁରୀ ସହରରେ । ତାଙ୍କର ପ୍ରକାଶିତ ଉପନ୍ୟାସ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି, 'ବିଭାଜ୍ୟ'(୧୯୮୧), 'ତୃତୀୟ ପାହାଚ'(୧୯୯୨), 'ନିସ୍ତବ୍ଧ କୋଳାହଳ'(୧୯୯୪), 'ନିଜନିଜର ସୂର୍ଯ୍ୟ'(୧୯୯୯), 'ଛନ୍ଦ'(୨୦୦୧), 'ଯୁମାମିଆଁ'(୨୦୦୨), 'ଗୁପ୍ତ ଜୟଦେବ'(୨୦୦୯), 'ଚକ୍ରବ୍ୟୁହରେ' ଏବଂ 'ହାଇଦି' (ଜର୍ମାନ ଲେଖିକା ଯୋହାନା ସ୍ପିରିଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର ମର୍ମାନୁବାଦ-୨୦୦୮) । ତାଙ୍କର 'ନିସ୍ତବ୍ଧ କୋଳାହଳ' ଉପନ୍ୟାସଟି ସର୍ବପ୍ରଥମେ 'ନିଃସଙ୍ଗ ଆକାଶ' ନାମରେ ୧୯୭୪ ମସିହାରେ ଏକ ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ।

ମାନସୀ ଦାସଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର ବିଶେଷତ୍ୱ ହେଉଛି, ସେ ସବୁର ଭାବଭୂମି ଗାଁରୁ ସହର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ । ପ୍ରାୟ ମଧ୍ୟ ବର୍ଗର ନାରୀ ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଲେଖିକାଙ୍କର ଉପନ୍ୟାସ ସବୁ ପରିପୁଷ୍ଟ । ଲେଖିକାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ଛାପ ତାଙ୍କର ପ୍ରାୟ ଉପନ୍ୟାସରେ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ । ସମାଜ ପ୍ରତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟବୋଧିତା ସହିତ ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର ନାରୀ ଚରିତ୍ରମାନେ ଆଧୁନିକ ଚେତନଶୀଳତାରେ ଉଦ୍ଦୀପ୍ତ । ଉଭୟ ସମସ୍ୟା ଓ ସଂଘର୍ଷକୁ ସ୍ୱାଭିମାନର ସହ ଦମ୍ଭ ଧରି ସାମ୍ନା କରିଥାନ୍ତି ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର ନାରୀମାନେ । କେବଳ ନାରୀର ସମସ୍ୟା ନୁହେଁ, ନକ୍‌ସଲ ଆନ୍ଦୋଳନ ଭଳି ଜାତୀୟ ସମସ୍ୟାକୁ ମଧ୍ୟ ନିଖୁଣ ଭାବରେ ସ୍ଥାନ ଦେଇଛନ୍ତି ସେ ତାଙ୍କ ସମସ୍ତ ଉପନ୍ୟାସର କାହାଣୀରେ ।

୧୯୪୪ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୩ରେ ନୟାଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବାଉଁଶିଆପଡ଼ା ଗାଁରେ ଜନ୍ମିତ ବିଜୟିନୀ ଦାସ ଏକାଧାରରେ ଜଣେ କବି, ଗାଳ୍ପିକା ଓ ଉପନ୍ୟାସିକା ଭାବରେ ପରିଚିତ । ତାଙ୍କର 'ଶିଖାପତଙ୍ଗ' (୧୯୮୦), 'ପଙ୍କ ତିଳକ' (୧୯୮୧), 'ଟିକେ ହସ ଟିକେ ଲୁହ' (୧୯୮୧), 'ନିଷିଦ୍ଧକାବ୍ୟ' (୧୯୮୨), 'ଅଜ୍ଞାତ ଆଶ୍ରୟ' (୧୯୮୫), 'ବାଗ୍‌ଦତ୍ତା' (୧୯୮୭), 'ଦେବଦାସୀ' (୧୯୮୯), 'ଡାଏରୀ' (୧୯୮୯), 'ଦେବକୀ' (୧୯୯୭), 'ନିଃଶବ୍ଦ ନିକ୍ୱଣ' (୧୯୯୭), 'ତ୍ରିନୟନା' (ତିନୋଟି ଉପନ୍ୟାସର ସମାହାର-୨୦୦୨) ଆଦି ଉପନ୍ୟାସରେ ନାରୀ ଉଗ୍ରବାଦୀ ନୁହେଁ ବରଂ ଆପଣାର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭୂମି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିଗରେ ଉଦ୍ୟମଶୀଳ ତଥା ପାରମ୍ପରିକ ଓ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ସମାଜ ସଂପର୍କରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଚେତନଶୀଳ ।୧୯୯୧ ମସିହାରେ ତାଙ୍କର ଉପନ୍ୟାସ 'ଦେବଦାସୀ' ପାଇଁ ସେ ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ପୁରସ୍କାର ପାଇଛନ୍ତି । ପୁନଶ୍ଚ ତାଙ୍କର ଟିକେ ହସ ଟିକେ ଲୁହ ଉପନ୍ୟାସଟି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ପରିବେଶିତ ହୋଇ ଲୋକପ୍ରିୟତା ହାସଲ କରିଛି ।

ପ୍ରାୟ ବିଗତ ତିନି ଦଶନ୍ଧି ଧରି ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ଅନେକ ସାହିତ୍ୟ କୃତି ରଚନା କରି ବର୍ତ୍ତମାନର ଜଣେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ସଂପନ୍ନ କାଥା ସାହିତ୍ୟକାର ଭାବରେ ବେଶ୍ ଖ୍ୟାତିର ଅଧିକାରୀଣୀ ହେଉଛନ୍ତି ଇନ୍ଦିରା ଦାଶ । ୧୯୪୬ ମସିହା ଫେବୃଆରୀ ୬ ତାରିଖରେ ପୁରୀର ଏକ ରକ୍ଷଣଶୀଳ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିବାରରେ ଲେଖିକାଙ୍କର ଜନ୍ମ । ତାଙ୍କ ରଚିତ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକାର ବିଶେଷତ୍ୱ ହେଉଛି, ସେ ମଣିଷର ଦୈନନ୍ଦିନ ସାଧାରଣ ଜୀବନଧାରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିଟି ସୂକ୍ଷ୍ମାତିସୂକ୍ଷ୍ମ ଘଟଣାବଳୀକୁ ବିଶ୍ଲେଷଣ କରନ୍ତି ଏବଂ ତାହା ରୂପପାଏ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଉପନ୍ୟାସରେ । ଲେଖିକାଙ୍କର ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ମୋଟ ଚାରିଗୋଟି ଉପନ୍ୟାସ – 'ବହ୍ନିସ୍ନାତା'(୨୦୦୪), 'ବନ୍ଧନ ନୁହେଁ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ଚାହେଁ'(୨୦୧୦), 'ନିର୍ବାଣ ଅଭିସାର'(୨୦୧୨) ଏବଂ 'ନୀଳଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା'(୨୦୧୬) ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀପ୍ରିୟା ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୪୮ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ୨ ତାରିଖରେ ଯାଜପୁର ଜିଲ୍ଲାର ନୂଆ ଶାସନ ଗ୍ରାମରେ । ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ 'ଅସ୍ତଜନ୍ମ'(୧୯୭୨) ଏବଂ 'ଅରଣ୍ୟର ଛାଇ'(୨୦୦୬)କୁ ଛାଡ଼ି ବାକି ଛଅ ଖଣ୍ଡ ଉପନ୍ୟାସ ପୁରାଣ ଆଧାରିତ ଯଥା– 'ପିତାମହ ଭୀଷ୍ମ'(୧୯୯୮), 'ନିଭୃତ ସଂଳାପ : ମୈଥିଳୀ'(୨୦୦୩), 'ମହାନାୟକ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ'(୨୦୦୪),

'କୁନ୍ତୀପୁତ୍ର'(୨୦୦୭), 'ନିଃଶବ୍ଦ ବସନ୍ତ : ଉତ୍ତରା'(୨୦୦୮), 'ଏବଂ ଦ୍ରୋଣ'(୨୦୦୮)। ଶ୍ରୀମତୀ ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସରେ ନାରୀର ସ୍ଥାନ ସଂପର୍କରେ ସେ କହନ୍ତି – '' ମୋର ଉପନ୍ୟାସର ନାରୀଚରିତ୍ରମାନେ ଦୋଷ, ତ୍ରୁଟି ସମନ୍ୱିତ ରକ୍ତମାଂସର ମଣିଷ। ସେଭଳି ଚରିତ୍ର ନିକଟରେ ଯେତିକି ସହନଶୀଳତା ଓ ତ୍ୟାଗ ସମ୍ଭବ ତା' ସେମାନେ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଛନ୍ତି, ମାର୍ଜିତ ଓ ଶାଳୀନ ଭାବେ। ଅନ୍ୟାୟର ପ୍ରତିବାଦ ମଧ କରିଛନ୍ତି। ନାରୀ ସଶକ୍ତିକରଣ ହିଁ ମୋ ଗଳ୍ପ ଉପନ୍ୟାସର ମୁଖ୍ୟ ସ୍ୱର।'' (୩) ବାସ୍ତବରେ ଦୋଷ-ତ୍ରୁଟି ବିଜଡ଼ିତ ମଣିଷ ହିସାବରେ ନାରୀର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଫୁଟାଇବାରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀପ୍ରିୟା ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ସାମସମୟିକ ସମାଜରୁ ଚରିତ୍ର ବାଛିଛନ୍ତି।

ସରୋଜିନୀ ସାହୁ ନାରୀବାଦ ଓ ନାରୀବାଦୀ କଥା ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ପରିଚିତ ନାମ। ଲେଖିକାଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୫୬ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୪ ତାରିଖରେ। ତାଙ୍କର କୃତି ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି – 'ଉପନିବେଶ' (୧୯୯୭ ରେ ଅମୃତାୟନ ପତ୍ରିକାରେ ଓ ବହି ଆକାରରେ ୧୯୯୮ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ), 'ପ୍ରତିବନ୍ଦୀ'(୧୯୯୯), 'ସ୍ୱପ୍ନ ଖୋଜାଳିମାନେ'(୧୯୯୯), 'ମହାଯାତ୍ରା'(୨୦୦୧), 'ଗମ୍ଭିରିଘର'(୨୦୦୬), 'ବିଷାଦ ଈଶ୍ୱରୀ'(୨୦୦୬), 'ପକ୍ଷୀବାସ'(୨୦୦୬) 'ଅସାମାଜିକ'(୨୦୦୮)। ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସ ଗମ୍ଭିରିଘର 'The Dark Aboard' ଏବଂ ବିଷାଦଈଶ୍ୱରୀ 'The Goddess of Exile' ନାମରେ ଇଂରାଜୀରେ ଅନୁଦିତ। ନାରୀବାଦ ସଂପର୍କରେ ତାଙ୍କର ଏକ ବହୁଚର୍ଚ୍ଚିତ ପ୍ରବନ୍ଧ ପୁସ୍ତକ ହେଉଛି 'The sensible sensuality'। ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସରେ ପୁରୁଷତାନ୍ତ୍ରିକ ସମାଜରେ କ୍ଷତାକ୍ତ ଓ ବ୍ୟଥିତ ନାରୀର ବିଭିନ୍ନ ଅବସ୍ଥା ଓ ଭୂମିକାର ଚିତ୍ରଣ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ।

୧୯୫୯ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ୧୧ ତାରିଖରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଲେଖିକା ରଶ୍ମି ରାଉଳଙ୍କ ବିଶେଷତ୍ୱ ହେଉଛି ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକର ଚରିତ୍ରମାନେ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଅନେକ ବଳିଷ୍ଠ। ତାଙ୍କର ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକ ହେଲା – 'ସବୁଜ ଅନ୍ଧାର'(୨୦୦୨), 'ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ'(୨୦୦୩), 'ଏଠି ଗୋଟେ ଗାଁ ଥିଲା'(୨୦୦୩), 'ମା' ଝିଅଙ୍କ ଆକାଶ'(୨୦୦୮), 'ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନର ସୌଦାଗର'(୨୦୧୦), 'ତିନିଗାର ସେପାଖର ସତୀ'(୨୦୧୧), 'ଅକଳ୍ପିତ କାହାଣୀ'(୨୦୧୧) ଇତ୍ୟାଦି।

ଜୀବନରେ ସଫଳତାର ପାହାଚ ସବୁ ଅତିକ୍ରମ କରୁଥିବା ବେଳେ ନାରୀ ଜୀବନର ଯେଉଁ ସବୁ ବାଧା, ସମସ୍ୟାଦିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ସାହସର ସହିତ ସେହି ସମସ୍ତ ସମସ୍ୟାକୁ ଲଙ୍ଘିଯିବାର ପ୍ରୟାସ କରିଥାଏ, ସେ ସମସ୍ତର ମାର୍ମିକ ପରିପ୍ରକାଶ ରହିଛି ସୁସ୍ମିତା ବାଗଚୀଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସରେ। ୧୯୮୦ ମସିହାରୁ ସାହିତ୍ୟ ସାଧନାରେ ଲିପ୍ତ ରହିଥିବା ଏହି ନାରୀ ସ୍ରଷ୍ଟା ଜଣକ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ସମାଜର ମନୋଟନୀକୁ ଆଡ଼େଇ ଯିବାରେ ଯେତିକି ସଫଳ, ତାଙ୍କର ସେହି ଅଙ୍ଗେ ନିଭା ଅନୁଭୂତି ପ୍ରସୂତ ଉପନ୍ୟାସ ଗୁଡ଼ିକ ମ୍ଭ ଅନୁରୂପ ଭାବରେ ସଫଳ। ୧୯୬୦ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୨୫ ତାରିଖରେ ଜନ୍ମିତ ସୁସ୍ମିତାଙ୍କର ରହିଛି ୬ଟି ଉପନ୍ୟାସ। ଲେଖିକାଙ୍କର ଗଳ୍ପ ଓ ଉପନ୍ୟାସ ସବୁ ବିଭିନ୍ନ ଭାରତୀୟ ତଥା ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ଅନୂଦିତ ହୋଇ ଲୋକପ୍ରିୟତା ଲାଭ କରିଛି। ତାଙ୍କ ରଚିତ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି – 'ପ୍ରବାସର ପକ୍ଷୀ'(୧୯୯୮), 'ସ୍ରୋତପର୍ଣ୍ଣା'(୨୦୦୦), 'ସ୍ୱପ୍ନ ନିହାରିକା'(୨୦୦୩), 'ଦେବଶିଶୁ'(୨୦୦୬), 'ପ୍ରାଚୀ ପ୍ରତିଚୀ'(୨୦୦୯) ଏବଂ 'ସାତତାଳ ପାଣି'(୨୦୧୨)।

ଲେଖିକା ତାଙ୍କର ଉପନ୍ୟାସ ରଚନା ସଂପର୍କରେ କହନ୍ତି – ''କାହାଣୀର ପାଦେ ପାଦେ ଆଗେଇ ଯିବାବେଳେ ଚରିତ୍ରମାନେ ଆବିର୍ଭୂତ ହୁଅନ୍ତି। ଏଇ ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କୁ ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ପରିସ୍ଫୁଟ କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ଚେଷ୍ଟା କରେ, କିନ୍ତୁ ବିନା କାରଣରେ କାହାକୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାର ପକ୍ଷପାତୀ ମୁଁ ନୁହଁ। ତେବେ ମୁଁ ନାରୀ। ପୁରୁଷ ଅପେକ୍ଷା ନାରୀର ଭାବନା, ଚିନ୍ତାଧାରା, ଅନ୍ତର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱକୁ ମୁଁ ଅଧିକ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରେ।''(୪) ସେଇଥିପାଇଁ ବୋଧହୁଏ ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଉପନ୍ୟାସ 'ପ୍ରବାସର ପକ୍ଷୀ' ଓ 'ପ୍ରାଚୀ ପ୍ରତିଚୀ'କୁ ବାଦ୍‌ଦେଲେ ଅନ୍ୟ ଚାରିଟିଯାକ ଉପନ୍ୟାସରେ ନାରୀମାନେ ହିଁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପ୍ରତିଭାତ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର ଭାବରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛନ୍ତି।

ମମତାମୟୀ ଚୌଧୁରୀଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୭୦ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ୦୧ ତାରିଖରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରଠାରେ। ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସ ମ୍ଭରେ ରହିଛି – 'ଦିଗ୍‌ବଳୟ ଏଠି ନୁହେଁ'(୨୦୦୭), 'ବୈଶ୍ରବଣୀ'(୨୦୦୮), 'ସାରାଂଶ'(୨୦୦୯), 'ସବୁଠୁ ଉଚ୍ଚା ଡାଳର ବସା'(୨୦୧୦), 'ଅନିନ୍ଦିତାର ଡାଏରୀ'(ଟ୍ରିୟୋ), 'ସରୀସୃପ', 'ଦୁର୍ଗ ତଥାପି ଭାଙ୍ଗେନାହିଁ', 'କ୍ୟାମ୍ପସ୍ କ୍ୟାମ୍ପସ୍', 'ଫର୍ଚ୍ଚା', 'ସ୍ମିତି ସଂହିତା', 'The women within a women', 'ହୋମୋସାପିଏନ୍‌ସ୍' ଓ 'ଯଦି ଋତୁ ବଦଳେ' ଇତ୍ୟାଦି। ମମତାମୟୀ ଚୌଧୁରୀଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର ନିଆରାପଣ, ସେ ସବୁରର ଚରିତ୍ର ଓ ଭାବବସ୍ତୁ ସହିତ ଜଡ଼ିତ। ନାରୀର ନାରୀତ୍ୱକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଛନ୍ତି ସେ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକରେ। ନାରୀର ଉତ୍ତରଣ କଥା କହିବା ସହିତ ସାମାଜିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ, ଆର୍ଥନୀତିକ ତଥା ରାଜନୀତିକ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପରିସ୍ଥିତିରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇପାରିବାର କ୍ଷମତାକୁ ସେ ଦେଖାଇଛନ୍ତି। ସବୁ ବର୍ଗର ତଥା ସମାଜରେ ଶ୍ରେଣୀ ସଂଘର୍ଷର ନିଖୁଣ ଚିତ୍ର ରହିଛି ତାଙ୍କ ଲେଖାରେ। ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର ନାରୀ ଚରିତ୍ରମାନେ ନିଜକୁ ସବୁ ପ୍ରକାରର

ପରିସ୍ଥିତିରେ ଛିଡ଼ା କରାଇ ପାରନ୍ତି । ଦମ୍ଭ ସହକାରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇ ପାରନ୍ତି ।

ଉଭୟ ଗୁଣାତ୍ମକ ତଥା ପରିମାଣାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଉପନ୍ୟାସ ରଚନା କରି ଓଡ଼ିଆ କଥା ସାହିତ୍ୟକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିଥିବା ଉପରୋକ୍ତ ଲେଖିକାଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅଦ୍ୟାବଧି ବହୁ ଲେଖିକା ମଧ୍ୟ ଉପନ୍ୟାସ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବେଶ୍ ସକ୍ରିୟ ଭାବରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଏମାନଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସରେ ନାରୀବାଦର ସ୍ୱର କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଉହ୍ୟ ଏବଂ କିଛି କିଛି ସ୍ଥାନରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଶାଣିତ ହେଉଥିବାର ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ପରିବର୍ତ୍ତିତ ସ୍ୱରକୁ ଘେନି ଏକ ମିଶ୍ରିତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଦେଖାଯାଏ ସେମାନଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସରେ । ସେମାନେ ହେଲେ, କବିତା ବାରିକ(ପର୍ଦ୍ଦା ପଛର ଗୀତ, ସମ୍ପର୍କ, ମନର ଘର, ଜୀବନ ନଈ, ଇପ୍ସିତ ସକାଳ), ସୁଲୋଚନା ଦାସ(ଅନନ୍ତିକା, ସ୍ୱପ୍ନାହତା, ମରୁତୀର୍ଥ), ପ୍ରବୀଣା ମହାନ୍ତି(ସ୍ୱାତୀ, ଏବେ ବି ସୁନ୍ଦର ଧରା, ନୀଡ଼, ଶ୍ୟାମଳ ସୁଗନ୍ଧ, ନିବିଡ଼ ନିଃସ୍ୱନ, ସ୍ତିମିତ ନକ୍ଷତ୍ର, ଶ୍ରେୟସୀ ଓ ପୁନଶ୍ଚ ମୌସୁମୀ, ତନୁ, ତନ୍ନିମା ତବସୁମ), ରୋଜାଲି ନନ୍ଦ(ଊର୍ମିଳା, କର୍ଣ୍ଣ), ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ରାଉତରାୟ(ପରାଜିତା ସାମ୍ରାଜ୍ଞୀ), ମହାପାତ୍ର ଶାନ୍ତା ନାୟକ(ନିଷିଦ୍ଧ ନାୟିକା, ଶେଷ ସ୍ୱପ୍ନ), ମମତା ଦାଶ(ଅରୁନ୍ଧତୀର ସନ୍ଧ୍ୟା, କେହି ଜଣେ ବିଶାଖା), ବୀଣା ମହାପାତ୍ର(ତାରା ବାଈ, ଢେଉ ପରେ ଢେଉ), ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତା ମହାପାତ୍ର(ପ୍ରଥମ କଦମ୍ବ ଫୁଲ, ତାପସୀ ତପସ୍ୟା, ଯେଉଁଠି ଫୁଲ ଫୁଟେ), ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଦେବୀ(ଦୂରାନ୍ତର ପକ୍ଷୀ, ଶୃଙ୍ଖଳିତା, ଏତେ ପାଖରେ ଆକାଶ), ସଂଯୁକ୍ତା ମହାନ୍ତି(ସବୁଜ ଅନ୍ଧାର, ସମ୍ମୁଖେ ରହିଛି ପଥ ବହୁଦୂର, ଗୋଟିଏ ବର୍ଷା ରାତିର ଅପେକ୍ଷାରେ, ହାରିଯାଉଥିବା ଦୃଶ୍ୟଟିଏ, ଦାୟବଦ୍ଧ, ଛାଇ ଆଲୁଅର ଖେଳ, ନୀଳ ନୀରବତା), ସଂଯୁକ୍ତା ରାଉତ(ମୁକ୍ତ ବିହଙ୍ଗୀ, ଯୂପ କାଠରେ ପଶୁ, ଯେଉଁଠି ଆରମ୍ଭ ସେଇଠି ଶେଷ), ପୁଣ୍ୟପ୍ରଭା ଦେବୀ(ସ୍ମୃତି ଓ ସମାପ୍ତି, ଅସ୍ତରଙ୍ଗ,ପୁନଶ୍ଚ ପୃଥିବୀ), ଅର୍ଚ୍ଚନା ନାୟକ(ସାତପଦ୍ମର ଦ୍ୱୀପ, ରାଣୀ ଶ୍ୟାମାବତୀ), ଶାନ୍ତି ମହାନ୍ତି(ନୀଳ ଜହ୍ନର ଉପତ୍ୟକା), ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟୀ ମହାନ୍ତି(ଅନ୍ୱେଷାର ଡାଏରୀ, କଲମୀ ମଣିଷ), ଅଞ୍ଜଳୀ ଭୂୟାଁ(ମୁକ୍ତ ବନାନୀ, ଅଙ୍କାବଙ୍କା ନଈ), ସୁଧାଂଶୁବାଳା ପଣ୍ଡା(ମନ ଉପତ୍ୟକାର ଉପାଖ୍ୟାନ, ଅଧିକରୁ କିଛି ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ, ସଲୋନୀ), ପ୍ରୀତି ମହାପାତ୍ର(ବଧୂ, ଜାୟା, ଜନନୀ), ବନଜ ଦେବୀ(ନଦୀ ଓ ନୌକା), ମହାଶ୍ୱେତା ସାହୁ(ଦର୍ପଣର ଛାଇ, ପାପୁଲିଏ କ୍ଷତ), ପାରମିତା ଶତପଥୀ(ଅପଥଚାରିଣୀ, ପ୍ରାପ୍ତି) ଆଦି ।

ଭାରତର ସମସ୍ତ ପ୍ରାନ୍ତୀୟ ଭାଷା-ସାହିତ୍ୟ ପରି ହିନ୍ଦୀ ସାହିତ୍ୟ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ନାରୀବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଛି ବହୁଳଭାବରେ । ପ୍ରାନ୍ତୀୟ ସାହିତ୍ୟ ଭାବରେ ହିନ୍ଦୀ ସାହିତ୍ୟ ଜଗତ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ଏହି ସମୟରେ ରଚିତ ଔପନ୍ୟାସିକାଙ୍କ ପ୍ରମୁଖ ସ୍ୱର ହେଉଛି ପ୍ରଚଳିତ 'ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିରୋଧ' । ସ୍ତ୍ରୀ ଶିକ୍ଷାର ଗୁରୁତ୍ୱ ତଥା ପ୍ରସାର ଦିଗରେ ଲେଖିକାଗଣ ସଚେତନ ହୋଇଛନ୍ତି ଏହି ସମୟରେ । ଶିକ୍ଷିତ ନାରୀ ଆପଣା ସତ୍ତାକୁ ଚିହ୍ନିବା ସହିତ ଯାବତୀୟ ଶୋଷକ ତତ୍ତ୍ୱ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଘର୍ଷ ଆରମ୍ଭ କରିଛି ଏହି କାଳରେ ।

ହିନ୍ଦୀ ସାହିତ୍ୟ ଜଗତରେ ଶ୍ରୀମତୀ ଶଶିପ୍ରଭା ଶାସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ପରିମାଣାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନୁହେଁ ବରଂ ଗୁଣାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମଧ୍ୟ ସମୃଦ୍ଧ । ଲେଖିକାଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୨୩ ମସିହାରେ ମିରଠର ଏକ ଅଭିଜାତ ପରିବାରରେ ହୋଇଥିଲା । 'ଅମଲତାସ'(୧୯୬୮), 'ନାୱେଁ'(୧୯୭୪), 'ସୀଢିୟାଁ'(୧୯୭୬), 'ପରଛାଇୟୋଁ କେ ପୀଛେ'(୧୯୭୯), 'କ୍ୟୋଁକୀ'(୧୯୮୦), 'କର୍କରେଖା'(୧୯୮୩), 'କୋର୍ଡୱାର୍ଡ'(୧୯୮୩) 'ପର୍ସୋଁ କେ ବାଦ୍'(୧୯୮୫), 'ୟେ ଛୋଟେ ମହାୟୁଦ୍ଧ'(୧୯୮୮), 'ଉମ୍ର ଏକ୍ ଗଲିୟାରେ କୀ'(୧୯୮୯), 'ସାଗର ପାର କା ସଂସାର'(୧୯୮୯), 'ମୀନାରେ'(୧୯୯୨), 'ଖାମୋସ ହୋତେ ସୱାଲ୍'(୧୯୯୩), 'ହ୍ର ଦିନ୍ ଇତିହାସ'(୧୯୯୫) ଆଦି ତାଙ୍କର କେତେକ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଉପନ୍ୟାସ ।

ଲେଖିକାଙ୍କ କୃତିରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ନାରୀର ସଂଘର୍ଷଶୀଳ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଜୀବନର ବିବିଧ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ରହିଛି । ଅଧୁନା ପଥଭ୍ରଷ୍ଟ ଯୁବପୀଢୀଙ୍କ ସମସ୍ୟା, ବିଭିନ୍ନ ପକ୍ଷରୁ ଉପୁଜୁଥିବା ପାରିବାରିକ ସମସ୍ୟା, ନାରୀର ଉଭୟ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଏବଂ ବାହ୍ୟ ସମସ୍ୟା, ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ ଭାବରେ ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ନାରୀକୁ ସାମ୍ନା କରିବାକୁ ପଡୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମସ୍ୟା, ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ପାରିବାରିକ ମର୍ଯ୍ୟାଦାରେ ବାନ୍ଧିହୋଇ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ବଂଚିବାର ଅଧିକାର ନମିଳିବା ଭଳି ଅନେକ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଉତ୍ଥାପିତ କରିଛନ୍ତି ଲେଖିକା ।

କୃଷ୍ଣା ସୋବତିଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୨୫ ମସିହା ଫେବୃୟାରୀ ୧୮ ତାରିଖରେ ଗୁଜୁରାଟରେ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କ ଜନ୍ମ ସମୟରେ ଭାରତ ବିଭାଜନରେ ଲୋକମାନେ ଭୋଗିଥିବା ବ୍ୟଥା-ପୀଡ଼ାକୁ ସେ ଦେଖିଛନ୍ତି- ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଦେଶ ବିଭାଜନରେ ଉଜୁଡ଼ି ଯାଇଥିବା ନାରୀର ଭାଗ୍ୟକୁ ଅତି ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ନିଖୁଣ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ସେ ଉପନ୍ୟାସରେ । ଭାରତୀୟ ଭାଷା-ସାହିତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ନାରୀ ମନର ସଂଗୁପ୍ତ ଗଣ୍ଠି ଖୋଲିବାରେ ଯେଉଁ କେତେଜଣ ଲେଖିକାଙ୍କ ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ କରାଯାଏ, ତନ୍ମଧ୍ୟରେ କୃଷ୍ଣା ସୋବତୀ ଅନ୍ୟତମ । ତାଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି ସମ୍ଭାରର ବଶେଷତ୍ୱ ହେଉଛି, ସେଥିରେ ଫୁଟିଉଠିଥିବା ନାରୀ

ଚରିତ୍ରଗଣ ସମାଜରେ, ଗ୍ରାମ-ସହରରେ ବାସ କରୁଥିବା ନାରୀ ଯେଉଁମାନେ ନିଜର ଦୁଃଖ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦିକୁ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ କହିପାରିବାର ସାହସ ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଯୁଟେଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ତାଙ୍କର ଉପନ୍ୟାସ ମ୍ନରେ ରହିଛି, 'ଜୀନ୍ଦେଗୀନାମା' (୧୯୭୯), 'ସୂରଜମୁଖୀ ଅନ୍ଧେରେ କେ'(୧୯୭୯), 'ଦିଲୋ-ଦାନିଶ' (୧୯୯୩), ଏବଂ ସମୟସରଗମ୍ (୨୦୦୦) ।ଏହାଛଡ଼ା ୨୦୧୭ ମସିହାରେ ରଚିତ 'ଗୁଜରାତ ପାକିସ୍ତାନ ସା ଗୁଜରାତ ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନ' ହେଉଛି ତାଙ୍କର ଏକ ଆତ୍ମଜୀବନୀମୂଳକ ଉପନ୍ୟାସ । କୃଷ୍ଣା ସୋବତିଙ୍କ ଭାଷାର ଘନତ୍ୱ ତଥା ପ୍ରାଞ୍ଜଳତା ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର ଛତ୍ରେ ଛତ୍ରେ ପ୍ରତିଫଳିତ । ତାଙ୍କର ନିଆରା ଶୈଳୀ ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ ସାମସମୟିକ ଲେଖକମାନଙ୍କଠାରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନ ଦେଇଥାଏ । ନାରୀର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସ୍ୱରୂପ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ସହିତ ସମସ୍ତ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ଶ୍ରୀମତୀ ସୋବତୀଙ୍କ ଲେଖନୀର ଅନ୍ୟତମ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ।

କୃଷ୍ଣା ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରୀଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୩୪ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସ ୦୮ ତାରିଖରେ ରାଜସ୍ଥାନର ନଜୀରାବାଦଠାରେ । 'ଟପ୍‌ରେଓ୍ୱାଲେ'(୧୯୭୬), 'ବାତ୍ ଏକ ଔରତ୍ କୀ'(୧୯୮୪), 'ବୌନୀ ପରଛାଇୟାଁ'(୧୯୮୬), 'ଅଭିଷେକ', 'ଟେସୁ କୀ ଟହନୀୟାଁ'(୧୯୮୮), 'ନିଷ୍କୃତି'(୧୯୮୭), 'ନୀଲୋର୍ଫ'(୧୯୯୮), 'ମୈ ଅପରାଧୀ ହୁଁ'(୨୦୦୧),'ବିଓ୍ୱାର୍ଭ କୀ ଛୋକ୍‌ରୀ'(୨୦୦୧), 'କୁମାରୀକାଏଁ'(୨୦୧୦) ଇତ୍ୟାଦି ତାଙ୍କର ପ୍ରକାଶିତ ଉପନ୍ୟାସ ।

ସାମଗ୍ରିକ ଭାବରେ ଅନୁଶୀଳନ କଲେ ଦେଖାଯାଏ କୃଷ୍ଣା ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରୀଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକ ନାରୀକୈନ୍ଦ୍ରିକ । ଶୋଷିତ-ପୀଡ଼ିତ ନାରୀର କ୍ଷତକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସଫଳ ମଧ୍ୟ । ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସରେ ନାରୀର ସତ୍ତା ବର୍ଣ୍ଣନାକୁ ନେଇ ଲେଖିକା କହନ୍ତି – ''ବହୁତ ଝେଲା, ବହୁତ ଭୋଗା, ନହୀଁ ସହନ ହୁଆ ତୋ ଲିଖ୍ ଡାଲା'' (୫) ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଅନୁଭବ, ଅଭିଜ୍ଞତା ହିଁ ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର କଥାବସ୍ତୁ । କେଉଁଠି କେଉଁଠି ମଧ୍ୟ ସେ ସ୍ୱୟଂ ଉପନ୍ୟାସର ଚରିତ୍ର । ଆଲୋଚ୍ୟ କାଳର ଉପନ୍ୟାସ ଲେଖିକାଙ୍କ ମ୍ନରେ ତାଙ୍କର ଏକ ନିଆରା ପରିଚୟ ସେ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି ଉପନ୍ୟାସର ଭାଷା, ଶୈଳୀ ଏବଂ ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ । ତାଙ୍କ ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରେରଣା ସେ ନିଜେ ଓ ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଅଭିଜ୍ଞତା । ସେଥିପାଇଁ ନାରୀର ବାସ୍ତବିକ କଥା-ବ୍ୟଥାର ସତ୍ୟତା ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର ପ୍ରମୁଖ ଭାବଭୂମି ।

ଲେଖିକା ମୃଦୁଲା ଗର୍ଗଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୩୮ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସ ୨୫ ତାରିଖରେ କଲିକତା, ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ଠାରେ ହୋଇଥିଲା । ମୃଦୁଲା ଗର୍ଗଙ୍କର ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ଉପନ୍ୟାସରେ ନିଜର ଅସ୍ମିତାକୁ ଘେନି ନାରୀ ସଂଘର୍ଷର ଚିତ୍ରଣ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଉପନ୍ୟାସ 'ଚିତ୍ତକୋବରା'(୧୯୭୯), 'ଅନିତ୍ୟ' (୧୯୮୦) 'ମୈ ଔର ମୈ'(୧୯୮୪) 'ଉସ୍‌କେ ହିସ୍‌ସେ କୀ ଧୂପ୍'(୧୯୮୫) ଅଥବା 'କଠ୍ ଗୁଲାବ'(୧୯୯୬) – ଏ ସବୁରେ ଔପନ୍ୟାସିକାଙ୍କ ନାରୀବାଦୀ ମନୋବିଶ୍ଳେଷଣାତ୍ମକ ଭାବର ପରିଚୟ ମିଳେ । ମୃଦୁଲା ଗର୍ଗଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଅଭିଜାତବର୍ଗୀୟ ନାରୀର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ, ପ୍ରେମ-ବିବାହ, ବୈବାହିକ ଜୀବନର ପ୍ରବାହ ଓ ପରିଣତି, ତଥା ଅସ୍ମିତା ସନ୍ଧାନ ବାଟରେ ପୁରୁଷ ପ୍ରତି ଆହୁରି ଆନୁଗତ୍ୟର ପରିପ୍ରକାଶ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ।

କଥାକାର ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତାଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୩୮ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ୦୩ ତାରିଖରେ ଶ୍ରୀନଗର ଠାରେ ହୋଇଥିଲା । ହିନ୍ଦୀ ସାହିତ୍ୟର ଆଧୁନିକ କାଳରେ ସେ ଆପଣା ଲେଖନୀ ମାଧ୍ୟମରେ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି ଆପଣାର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚିତି । ତାଙ୍କ ରଚିତ ଉପନ୍ୟାସ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି, 'ଅର୍ଥାନ୍ତର', 'ଅନ୍ତିମ ସାକ୍ଷ୍ୟ'(୧୯୮୧), 'ବାକୀ ସବ୍ ଖୈରିୟତ ହୈ'(୧୯୮୩), 'ଐଲାନ୍ ଗଲି ଜିନ୍ଦା ହୈ'(୧୯୮୪), 'ୟହାଁ ବିତସ୍ତା ବହତୀ ହୈ'(୧୯୯୨), 'ଅପନେ ଅପନେ କୋଣାର୍କ'(୧୯୯୫), 'କଥା ସତୀସର'(୨୦୦୧) ଇତ୍ୟାଦି । ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତା ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକରେ ଆଧୁନିକ ମ୍ନବର୍ଗୀୟ ପରିବାରର ବିଘଟନ ତଥା ପାରମ୍ପରିକ ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ନୂତନ ମାନସିକତା ମାଧ୍ୟରେ ଉପୁଜୁଥିବା ଅନ୍ତର୍ବିରୋଧକୁ ଉଦ୍‌ଜୀବିତ କରିଛନ୍ତି ।

ଉପନ୍ୟାସ 'ବାକି ସବ୍ ଖୈରିୟତ ହୈ' ଉପନ୍ୟାସରେ ଲେଖିକା ଦେଖାଇଛନ୍ତି ଆଜିର ସମୟରେ ଯୁବପିଢୀ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସଭ୍ୟତା ଦ୍ୱାରା ଆକର୍ଷିତ ହୋଇ ବିଦେଶ ଯିବା ପରେ କେବଳ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଚାଲିଚଳଣୀକୁ ଆପଣାଇ ନିଜର ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ପାସୋରି ଦେଉଛନ୍ତି । ଚିନ୍ତା ଓ ଚେତନାରେ ଆଧୁନିକତା ପରିବର୍ତ୍ତେ କେବଳ ପୋଷାକ ପରିଛଦ ତଥା ବାହ୍ୟିକ ଆବରଣକୁ ଆଧୁନିକ ହେବାର ମାନଦଣ୍ଡ ଭାବରେ ବିଚାର କରୁଛନ୍ତି । 'ଐଲାନ ଗଲୀ ଜିନ୍ଦା ହୈ' ଉପନ୍ୟାସଟିରେ କାଶ୍ମୀରର ଗୋଟିଏ ବିଖ୍ୟାତ ଅଞ୍ଚଳର ଜୀବନ ଶୈଳୀ ତଥା ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଚିତ୍ରଣ ରହିଛି । ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଜୀବନ କିପରି ପ୍ରାଚୀନ ପରମ୍ପରା, କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସବୋଧକୁ ଜାବୁଡ଼ିଧରି ବଞ୍ଚି ରହିଛି, ତା'ର ବାସ୍ତବ ବର୍ଣ୍ଣନା ଦିଏ ଉକ୍ତ ଉପନ୍ୟାସ । ଏଥିରେ ଦେଖାଇ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ ନୂତନ ପୀଢିର ତରୁଣ ତରୁଣୀ ଯଦିଓ ଏହି ପାରମ୍ପରିକତାରୁ ନିଜକୁ ମମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଚାହିଁ ନୂତନ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟର ପ୍ରୟାସ କରୁଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ମଟାଳ ବ୍ୟାପି ବ୍ୟାପ୍ତ ପରମ୍ପରାର ଶକ୍ତ ବନ୍ଧନ ସେମାନଙ୍କୁ ବିଶେଷ କିଛି କରାଇ ଦେଉନାହିଁ । ବାରମ୍ବାର ପ୍ରୟାସ ସତ୍ତ୍ୱେ ମଧ୍ୟ ବିଫଳ ହେବାକୁ ପଡୁଛି । ଯଦିଓ ଉପନ୍ୟାସରେ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ଭାବରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କାଶ୍ମୀରର କିଛି

ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉଠାଯିବାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ରହିଛି କିନ୍ତୁ ତାହା ଫଳବତୀ ହୋଇପାରୁନାହିଁ ।

ମମତା କାଲିଆଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୪୦ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ମାସ ୦୨ ତାରିଖରେ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶର ବୃନ୍ଦାବନଠାରେ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କ ରଚିତ ଉପନ୍ୟାସ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି 'ବେଘର'(୧୯୭୧), 'ନରକ ଦର ନରକ'(୧୯୭୫), 'ପ୍ରେମ୍ କହାନୀ'(୧୯୮୦), 'ସାଥୀ'(୧୯୮୦), 'ଲଡ଼କିୟାଁ'(୧୯୮୫), 'ଏକ୍ ପତ୍ନୀ କେ ନୋଟ୍ସ୍'(୧୯୯୭), 'ଦୌଡ଼'(୨୦୦୦), 'ଦୁଃଖମ୍ ସୁଖମ୍' ଇତ୍ୟାଦି ।

ଲେଖିକା ତାଙ୍କର ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ଉପନ୍ୟାସରେ କହିବାକୁ ଚାହିଁଛନ୍ତି ଯେ ନାରୀର ପବିତ୍ରତା ତା'ର ମାନସିକ ଏକାତ୍ମକତା ଏବଂ ସମର୍ପଣରେ ଥାଏ, ଶାରୀରିକ କୁମାରୀତ୍ୱରେ ନୁହେଁ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ଏକ ଉପନ୍ୟାସ 'ଏକ୍ ପତ୍ନୀ କେ ନୋଟସ୍'(୧୯୯୭) ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ମଧ୍ୟବର୍ଗୀୟ ପରିବାର ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଅନ୍ତର୍ବିରୋଧ ଏବଂ ତହିଁରେ ପେଶିହୋଇଯାଉଥିବା ନାରୀ ଜୀବନର ଅକୁହା ଆତ୍ମନେପଦୀକୁ ଉଜାଗର କରିବାରେ ଏକ ସଫଳ ଉପନ୍ୟାସ । ମମତା କାଲିଆଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସ ବିଶେଷ ରୂପରେ ଭାରତୀୟ ନାରୀର ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱକୁ ଘେରି ରହିଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଆଧୁନିକା ନାରୀର ପ୍ରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କାର ତଥା ସଂସ୍କୃତିକୁ ସେମାନେ ଭୁଲି ନାହାନ୍ତି । ଯଦିଓ ଆପଣା ଅଧିକାର ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଖୁଲମ୍‌ଖୁଲ୍ଲା ପ୍ରତିବାଦ କରିବାକୁ ଆଗେଇ ଆସିଛନ୍ତି ତଥାପି ନାରୀତ୍ୱର ବନ୍ଧନରୁ ମୁକୁଳି ପାରି ନାହାଁନ୍ତି ।

ହିନ୍ଦୀ କଥା ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଔପନ୍ୟାସିକା ପ୍ରଭା ଖେତାନ ଏକ ପରିଚିତ ନାମ । ସେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ୧୯୪୨ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ୦୧ ତାରିଖରେ କଲିକତାଠାରେ । ତାଙ୍କ ରଚନା ସମୂହରେ କେବଳ ନାରୀ ଜୀବନର ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ଥାପନ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ନାହିଁ; ଉକ୍ତ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ବଳବତ୍ତର କରୁଥିବା ସମାଜର ବିଭିନ୍ନ ସାମାଜିକ ସତ୍ୟତାକୁ ମଧ୍ୟ ସେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଉପନ୍ୟାସରେ ପିତୃସତ୍ତାତ୍ମକ ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ତଥା ସମାନତାର ଅଧିକାର ନିମନ୍ତେ ସଂଘର୍ଷରତ ବିଭିନ୍ନ ନାରୀ ଚରିତ୍ର ଆଦିଙ୍କୁ ଗଢିଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଉକ୍ତ ନାରୀ ଚରିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଏକ ପକ୍ଷରେ ପିତୃସତ୍ତାତ୍ମକ ସମାଜର ଦୃଢ଼ ଅର୍ଗଳିରୁ ବାହାରିବାର ପ୍ରୟାସ କରୁଥିଲାବେଳେ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ନିଜ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସରଣୀ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ମଧ୍ୟ ପଛେଇଯାଇ ନାହାନ୍ତି । ପ୍ରଭା ଖେତାନ, ସିମୋନ୍ ଦି ବିଭୁଆ (Simone de Beauvoir)ଙ୍କ 'The Second Sex'ର ଅନୁବାଦ କରି ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି 'ସ୍ତ୍ରୀ: ଉପେକ୍ଷିତା' ପୁସ୍ତକ । ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରେକ୍ଷାପଟ ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରବନ୍ଧ, ପରିବେଶ, ସାଂସ୍କୃତିକ ଅଧ୍ୟୟନ ଦ୍ୱାରା ନାରୀ ସଂଘର୍ଷର ଚିତ୍ର ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା ସହିତ ରଚନା କରିଛନ୍ତି ବହୁ ଉପନ୍ୟାସ । 'ଆଓ ପେପେ ଘର ଚଲେ' (୧୯୯୦), 'ତାଲାବନ୍ଦୀ' (୧୯୯୧), 'ଅଗ୍ନିସମ୍ଭବା' (୧୯୯୨), 'ଛିନ୍ନମସ୍ତା' (୧୯୯୩), 'ଅପନେ ଅପନେ ଚେହରେ' (୧୯୯୪), 'ପୀଲୀ ଆଁଧୀ' (୧୯୯୬), 'ସ୍ତ୍ରୀ ପକ୍ଷ'(୧୯୯୯) ପ୍ରଭୃତି ଉପନ୍ୟାସ ତାଙ୍କର ଏହି ବୋଲ୍ଡ୍ ଲେଖିବା ଶୈଳୀର ଫଳଶ୍ରୁତି ।

ମୈତ୍ରେୟୀ ପୁଷ୍ପା ଏ ସମୟର ଜଣେ ସଚେତନ ଲେଖିକା । ମୈତ୍ରେୟୀ ପୁଷ୍ପାଙ୍କର ଜନ୍ମ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶର ଅଲିଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାର ସିକୁରା ଗାଁରେ ୧୯୪୪ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ୩୦ ତାରିଖରେ ହୋଇଥିଲା । ଉତ୍ତର ଅଶୀ ସମୟରେ ହିନ୍ଦୀ ସାହିତ୍ୟର କଥାକାରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ଲେଖନୀର ନିଆରାପଣ ନିମନ୍ତେ ସେ ସମୀକ୍ଷକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଦିଲ୍ଲୀ ଆସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସହରୀ ସଭ୍ୟତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବୁନ୍ଦେଲଖଣ୍ଡର ଗ୍ରାମୀଣ ସଂସ୍କାର-ସଂସ୍କୃତି ତାଙ୍କ ଭିତରେ ସୁରକ୍ଷିତ ରହିଥିଲା; ଯାହା ତାଙ୍କ ଲେଖନୀରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ପରିଦୃଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ । 'ସ୍ମୃତିଦଂଶ'(୧୯୯୦), 'ବେତଓ୍ୱା ବହତୀ ରହୀ'(୧୯୯୩), 'ଇଦନ୍ନମମ'(୧୯୯୪), 'ଚାକ୍'(୧୯୯୭), 'ଝୁଲା ନଟ' (୧୯୯୯), 'ଅଲ୍ମା କବୁତରୀ'(୨୦୦୦), 'କହୀ ଇସୁରୀଫାଗ'(୨୦୦୪), 'ତ୍ରିୟା ହଠ'(୨୦୦୫) ଆଦି ତାଙ୍କର କେତେକ ପ୍ରମୁଖ ଉପନ୍ୟାସ । ନାରୀ ଅନ୍ତର୍ଦେଶରେ ଉଠିଥିବା ବିଦ୍ରୋହର ସ୍ୱର ଶୁଣାଇ ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସ ସବୁ ପିତୃସତ୍ତାତ୍ମକ ସମାଜରେ ପୁରୁଷର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦକ୍ଷେପକୁ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ କରିଛି । ସେ ସମସ୍ତ ଶୃଙ୍ଖଳା ବା ନିୟମକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିଛି, ଯାହାସବୁ ପୁରୁଷତନ୍ତ୍ରକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇଥାଏ ।

କଥାକାର ଚିତ୍ରା ମୁଦ୍‌ଗଲ୍‌ଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୪୪ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ୧୦ ତାରିଖରେ ମାଡ୍ରାସ୍(ବର୍ତ୍ତମାନର ଚେନ୍ନାଇ) ଠାରେ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କର ବଳିଷ୍ଠ ରଚନାତ୍ମକତା ତାଙ୍କୁ ସ୍ୱାଧୀନତତ୍ତୋର ହିନ୍ଦୀ କଥା ସାହିତ୍ୟରେ ଏକ ବିଶିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ଦେଇଛି । କ୍ରମପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ସାମାଜିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଚିତ୍ରା ମୁଦ୍‌ଗଲ୍‌ଙ୍କ ସାହିତ୍ୟ କୃତି ଯଥାର୍ଥବାଦୀ ସାହିତ୍ୟର ବହୁମୂଲ୍ୟ ଦସ୍ତାବିଜ୍ । ଆପଣାର ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ମନୋବୃତ୍ତିକୁ ନିପୁଣତାର ସହିତ ତାଙ୍କ ସାହିତ୍ୟ କୃତି ବିଶେଷ କରି ଉପନ୍ୟାସ ସମୂହରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦେବା ତାଙ୍କର ସିଦ୍ଧହସ୍ତତାର ପ୍ରମାଣ ଦିଏ । ସମକାଳୀନ ସମୟର ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ସଙ୍ଗତି-ବିଷଙ୍ଗତି ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସରେ କଥାବସ୍ତୁ ଭାବରେ ଉତ୍ତରିତ । ହିନ୍ଦୀ କଥାସାହିତ୍ୟ ଜଗତରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଜଣେ ଗାଳ୍ପିକା ଭାବରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଥିବା ଚିତ୍ରା ମୁଦ୍‌ଗଲ ମାତ୍ର ତିନୋଟି ଉପନ୍ୟାସ ରଚନା କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକରେ ତାଙ୍କର ରଚନାତ୍ମକତା, ପ୍ରଭାବୀ ଶୈଳୀ ଏବଂ କଥାବସ୍ତୁର ବଳିଷ୍ଠତା ଓ ଯୁଗୋପଯୋଗୀ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଘେନି ତାଙ୍କର ରହିଛି ବେଶ୍ ପ୍ରସିଦ୍ଧି । ପ୍ରକାଶିତ ତାଙ୍କର ତିନିଗୋଟ ଉପନ୍ୟାସ ହେଲା,

'ଏକ୍ ଜମୀନ୍ ଅପନୀ'(୧୯୯୦), 'ଆୱାଁ'(୧୯୯୯), 'ଗିଲିଗଡୁ'(୨୦୦୨) ।

ଔପନ୍ୟାସିକ ମେହେରୁନ୍ନିସା ପରୱେଜଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୪୪ ମସିହାରେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କ ରଚିତ ଉପନ୍ୟାସରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ନାରୀ ସୁଲଭ ସମ୍ବେଦନଶୀଳତା ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ଅଭିଳାଶ ତଥା ନାରୀଜୀବନର କରୁଣତମ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର ଛତ୍ରେ ଛତ୍ରେ ପ୍ରତିଫଳିତ । ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଚରିତ୍ର ସମାଜ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟ ବାଧାବିଘ୍ନକୁ କୌଣସି ସମୟରେ ନିଜର ଗତିପଥରେ ଆସିବାକୁ ଦେଇନାହାଁନ୍ତି ବରଂ ଆପଣାର ସ୍ୱାର୍ଥ ନିମନ୍ତେ ଜୀବନ ପଥରେ ଆସୁଥିବା ସେହି ବାଧାକୁ କାଟି ନିଜ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏକ ସରଣୀ ନିର୍ମିତ କରିଆସିଛନ୍ତି ସବୁ ସମୟରେ ।

ମେହେରୁନ୍ନିସା ପରୱେଜ, 'ଉସ୍କା ଘର'(୧୯୭୨), 'କୋରଜା'(୧୯୮୧), 'ଅକେଲା ପଲାଶ'(୧୯୮୧), 'ଆଖୋଁ କୀ ଦହଲୀଜ୍'(୧୯୮୯) 'ସମରାଂଗନ'(୨୦୦୩), 'ପାସଂଗ'(୨୦୦୫) ଆଦି ଉପନ୍ୟାସର ସ୍ରଷ୍ଟା । ମେହେରୁନ୍ନିସା ପରୱେଜଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିଷୟବସ୍ତୁ ନିମ୍ନମଧ୍ୟବର୍ଗୀୟ ନାରୀ ଜୀବନର ସଂଘର୍ଷକୁ ନେଇ । ପ୍ରେମ, ବିବାହ, ଛାଡ଼ପତ୍ର, ସ୍ୱାମୀମାନଙ୍କର ଅକର୍ମଣ୍ୟ ମାନସିକତା, ଅବୈଧ ସଂପର୍କ, ଶାଶୁ ତଥା ସାବତ ମା'ର ଅତ୍ୟାଚାର, ପରିତ୍ୟକ୍ତା ନାରୀର ଏକାକୀତ୍ୱ ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଅବାଞ୍ଛିତ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ଆଦି ଅନେକ ସମସ୍ୟାର ଚିତ୍ର ମେହେରୁନ୍ନିସା ପରୱେଜଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର ସାରଭାଗ ଭାବରେ ହୋଇଛି ବର୍ଣ୍ଣିତ । ନାନା ସଂସ୍କାମୂଳକ ଆନ୍ଦୋଳନ ପରେ ମଧ୍ୟ ନାରୀ ପ୍ରତି ଶୋଷଣର ମାତ୍ରା ଆଜିବି ସମାନ ଭାବରେ ବଢ଼ିଚାଲିଛି । ସେଥିପାଇଁ ଲେଖିକା ତାଙ୍କର ବକ୍ତବ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନାତ୍ମକ ଭାବରେ ନୁହେଁ ବରଂ ନିଛକ ବାସ୍ତବତାକୁ ପାଠକ ସମାଜ ସାମ୍ନାକୁ ଆଣିଛନ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପନ୍ୟାସରେ ।ମେହେରୁନ୍ନିସା ପରୱେଜଙ୍କ ବିଶେଷତ୍ୱ ଏହିଯେ ସେ ନାରୀର ବିଦ୍ରୋହିଣୀ ରୂପ ନୁହେଁ ବରଂ ତା'ର ଅଭିଶପ୍ତ ଜୀବନକୁ ଉତାରିଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର କାନ୍‌ଭାସ୍‌ରେ ।

ନାସିରା ଶର୍ମାଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୪୮ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ମାସ ୨୨ ତାରିଖରେ ଇଲାହାବାଦ ସହରରେ ହୋଇଥିଲା । ସେ ହିନ୍ଦୀ ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଣେ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ମାନବବାଦୀ ଲେଖିକା ଭାବରେ ପରିଚିତ । ତାଙ୍କର ପ୍ରକାଶିତ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି – 'ଶାଲ୍ମଲୀ'(୧୯୮୭), 'ଠୀକରେ କୀ ମଁଗନୀ'(୧୯୮୯), 'ଜିନ୍ଦା ମୁହାୱରେ' (୧୯୯୩), 'ସାତ ନଦିୟାଁ ଏକ ସମନ୍ଦ'(୧୯୯୫), 'ଅକ୍ଷୟ ୱଟ'(୨୦୦୩), 'କୁଇୟାଁ ଜାନ'(୨୦୦୫) ଇତ୍ୟାଦି । ନାସିରା ଶର୍ମାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସରେ ନାରୀ ଉପରେ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ଶୋଷଣ, ତା ସାଥିରେ କରାଯାଉଥିବା ଭେଦଭାବ, ଅତ୍ୟାଚାର, କର୍ମଜୀବୀ ମହିଳାଙ୍କର ଅସହାୟତା, ନାରୀ ପ୍ରତି ଥିବା ସମାଜ ମାନସିକତା, ବିବାହର ଔପଚାରିକତା ତଥା ଯୌତୁକ ପ୍ରତି ସମାଜର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ, ମହାନଗରୀୟ ଜୀବନଶୈଳୀର ପ୍ରଭାବରେ ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଭିତରେବଢ଼ୁଥିବା ଦୂରତ୍ୱ, ସ୍ତ୍ରୀର ସଫଳତା ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାମୀ ପୁରୁଷୋଚିତ ଅହଙ୍କାର(Male-ego) କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ହେବା ମନେକରିବା ବିବିଧ ଦିଗକୁ ଉନ୍ମୋଚନ କରିବାଯାଇଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଏ ସମସ୍ତ ଦିଗ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖିକାଙ୍କର ବିଶେଷତ୍ୱ ଏହି ଯେ ତାଙ୍କର ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ଉପନ୍ୟାସରରେ ନାୟିକା ମାନଙ୍କୁ କର୍ମଜୀବୀ ନାରୀ ଭାବରେ ଉତ୍‌ଥାପିତ କରାଇ ସେ ନାରୀ ସଶକ୍ତିକରଣ ପ୍ରତି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏଥି ସହିତ ସାଂପ୍ରତିକ ସମୟର ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟାକୁ ଲେଖିକା ତାଙ୍କର ଉପନ୍ୟାସରେ ସ୍ଥାନ ଦେଇଛନ୍ତି, ଯାହା ତାଙ୍କର ଚେତନଶୀଳ ମାନସିକତାର ପରିଚାୟକ ।

ଗୀତାଞ୍ଜଳୀ ଶ୍ରୀଙ୍କର ଜନ୍ମ ୧୯୫୭ ମସିହା ଜୁନ୍ ମାସ ୧୨ ତାରିଖରେ ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶର ମୈନପୁରୀଠାରେ । ଉଭୟ କଥନଶୈଳୀ ଏବଂ କଥାବସ୍ତୁ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ତାଙ୍କ ସ୍ୱଷ୍ଟାପଣର ନିଆରା ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ବାରିହୋଇପଡ଼େ । ଏହା ହିଁ ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ । ପରିମାଣ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅଧିକ ନହେଲେ ବି ତାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପନ୍ୟାସ ହିନ୍ଦୀ ଉପନ୍ୟାସ ସାହିତ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ କୃତି ଭାବରେ ପରିଚିତ । 'ମାଇ'(୧୯୯୩), 'ହମାରା ସହର ଉସ୍ ବରସ'(୧୯୯୮), 'ତିରୋହିତ'(୨୦୦୧), 'ଖାଲୀ ଜଗହ'(୨୦୦୬) ତାଙ୍କର ପ୍ରକାଶିତ ଉପନ୍ୟାସ । ଏବେ ମଧ୍ୟ ଲେଖିକାଙ୍କର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଲେଖନୀ ସକ୍ରିୟ ରହିଛି । ଗୀତାଞ୍ଜଳୀ ଶ୍ରୀଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଉପନ୍ୟାସ 'ମାଇ' ସାମନ୍ତୀୟ ଢାଞ୍ଚାରେ ଜୀବନ ଜୀଉଁଥିବା ତିନୋଟି ପିଢ଼ୀର କାହାଣୀ କହିଛି । ତିନି ପିଢ଼ୀ ମଧ୍ୟରେ ମାନସିକତା, ବିଚାରବୋଧରେ ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ଅତି ନିପୁଣତାର ସହ ଫୁଟାଇଛନ୍ତି ଲେଖିକା ।

୧୯୬୦ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ୧୭ ତାରିଖରେ ପଶ୍ଚିମ ବଙ୍ଗର କଲିକତାଠାରେ ଜନ୍ମିତ ଅଲ୍‌କା ସରାଓ୍ୱଗୀଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସ ଭିତରେ ରହିଛି, 'କଲି-କଥା : ଭାୟା ବାଇପାସ୍'(୧୯୯୮), 'ଶେଷ କାଦମ୍ବରୀ'(୨୦୦୧), 'ଔର୍ କୋଇ ବାତ୍ ନହୀଁ'(୨୦୦୪), 'ଏକ୍ ବ୍ରେକ୍ କେ ବାଦ୍'(୨୦୦୮) । ଅଲକା ସରାଓ୍ୱଗୀଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସକୁ କେବଳ ନାରୀବିମର୍ଶଭିତ୍ତିକ ଉପନ୍ୟାସ ଭାବରେ ନୁହେଁ ବରଂ ଜୀବନକୁ ଦେଖିବାର, ଜୀବନରେ ଆସୁଥିବା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଆହ୍ୱାନକୁ ସାମ୍ନା କରିବାରେ ଏକ ଆଇନା ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ । ସେଥିପାଇଁ ଜୀବନବାଦୀ ଲେଖିକା ଭାବରେ ହିନ୍ଦୀ ଉପନ୍ୟାସ ଜଗତରେ ଶ୍ରୀମତୀ ସରାଓ୍ୱଗୀ ନିଜର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଉପରୋକ୍ତ ଲେଖିକାଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ହିନ୍ଦୀ ଉପନ୍ୟାସ ଜଗତରେ ନିଜର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିବା ତଥା ୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ନିଜର ପ୍ରଭାବ ବଜାୟ ରଖିଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲେଖିକାମାନେ ହେଲେ, ଦିନେଶନନ୍ଦିନୀ ଡାଲମିୟା, ଦିପ୍ତୀ ଖଣ୍ଡେଲଓ୍ୱାଲ୍, ରାଜୀ ସେଠ୍, ମଞ୍ଜୁଲ ଭଗତ, କୁସୁମ କୁମାର, କାନ୍ତା ଭାରତୀ, ସୂର୍ଯ୍ୟବାଲା, ମୃଣାଲ ପାଣ୍ଡେୟ, କମଲ୍ କୁମାର, ନିରୂପମା ସୋବତି, ଚିତ୍ରା ଚତୁର୍ବେଦୀ, ବୀଣା ସିହ୍ନା, ମଧୁ କାଙ୍କରିୟା, ନୀରଜା ମାଧବ, ଜୟା ଜାଦଓ୍ୱାନୀ, ସୁଧା ଆରୋରା ଆଦି ।ଆଲୋଚ୍ୟ ଓପନ୍ୟାସିକାଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅହୁରି ଅନେକ ଔପନ୍ୟାସିକା ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ଉତ୍ତରଅଶୀ ସମୟରେ ସାମାଜିକ, ରାଜନୀତିକ, ଆର୍ଥନୀତିକ ତଥା ସାହିତ୍ୟିକ ଆଦି ବିଭିନ୍ନ ଯୁଗୀୟ ସମସ୍ୟାକୁ ଆପଣା ଲେଖନୀ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶ କରିବାରେ ସଂଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି । ଉପନ୍ୟାସର ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ପରିସରକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରି ଏହି ସମୟର ନାରୀ ସ୍ରଷ୍ଟା କଥା ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜର କୁଶଳତାକୁ ପ୍ରମାଣ କରିଛନ୍ତି ।

ଉତ୍ତର ଅଶୀ ସମୟରେ ସମଗ୍ର ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟରେ ନାରୀବାଦ ଏକ ଆନ୍ଦୋଳନରୁ ସାହିତ୍ୟିକ ସ୍ୱରୂପ ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଛି ; ଯାହାର ପ୍ରତିଫଳନ ଓଡ଼ିଆ ଓ ହିନ୍ଦୀ ସାହିତ୍ୟରେ ପରିଦୃଷ୍ଟ । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲେଖିକାଙ୍କ ଅବଦାନ କେବଳ ପରିମାଣାତ୍ମକ ନୁହେଁ, ଗୁଣାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମଧ୍ୟ ଉତ୍କର୍ଷତା ଲଭିଛି । ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପାରମ୍ପରିକ ଓ ମାତ୍ରାଧିକ ସଂସ୍କାରଧର୍ମୀ ଏବଂ ସାମାଜିକ ମନେହେଉଥିବା ଔପନ୍ୟାସିକାମାନେ ଅଶୀ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଦୃଢତାର ସହିତ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱର ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି । ପରମ୍ପରା, ରକ୍ଷଣଶୀଳତା ଓ ପ୍ରଥାବଦ୍ଧତା ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନ ସମାଜ ସମ୍ମୁଖରେ ଉଠାଇଛନ୍ତି । ଏ ସମୟରେ ସମାଜ ତଥା ପୁରୁଷ ନିର୍ମିତ ନିୟମର ଯୌକ୍ତିକତା ପ୍ରତି ସେମାନେ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିଛନ୍ତି । ନାରୀକୁ ଅସହାୟ କରିବାକୁ ଏକରକମ ବାଧ୍ୟ କରାଉଥିବା ପାରମ୍ପରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ, ଚଳଣୀ, ଲୋକବିଶ୍ୱାସ ଆଦିକୁ ବିରୋଧ କରିଛନ୍ତି । ନାରୀର ସାମାଜିକ ସ୍ଥିତି, ମାନବିକତା ସହିତ ତା'ର ଶରୀରକୁ ନେଇ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଶ୍ନ ମଧ୍ୟ ଔପନ୍ୟାସିକାଙ୍କ ପ୍ରସଙ୍ଗଭୁକ୍ତ ହୋଇଛି । ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଲେଖନୀ ଚାଳନା କରିଥିବା ଲେଖିକାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସ ମଧ୍ୟରେ ସମାଜ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିମାନସ ମଧ୍ୟରେ ଲାଗିରହିଥିବା ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଏହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଉନ୍ନତ ଅବସ୍ଥା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି । ଏହାର ପ୍ରତିଫଳନ ଉପନ୍ୟାସିକାଙ୍କ କୃତିରେ ନାରୀ ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବଦଳୁଥିବା ଚିନ୍ତା-ଚେତନା ମଧ୍ୟଦେଇ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ କରିହୁଏ ।

ପ୍ରାନ୍ତଟୀକା:

୧. ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ, ସଂକଳନ । ନାରୀର ସମ୍ମାନ ଓ ସ୍ୱାଧିକାର । (ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ) ରଥ, କିରଣବାଳା, ନାରୀଜାତିର ସମ୍ମାନ ଓ ତା'ର ଅଧିକାର ରକ୍ଷା ଦିଗରେ ଲେଖିକାଙ୍କ ଭୂମିକା , ଓ.ସା.ଏ., ଭୁବନେଶ୍ୱର, ୧୯୯୨, ପୃ – ୧୨୧ ।

2. Betty Friedan. The Three Waves of Feminism, Sage Publications Web Source: https://www.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/6236_Chapter _1_Krolokke _2nd Rev Final_Pdf.pdf

୩. (ସଂ)ଇତି ସାମନ୍ତ, ସଂପାଦକ । କଥାରେ କଥାରେ ଉପନ୍ୟାସରେ ନାରୀ ଚରିତ୍ର(ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ) । ୨୦୧୨, ପୃ-୧୭୫

୪. ସେହିଠାରେ , ପୃ-୨୭୧

୫. ମହେନ୍ଦ୍ର ସିଂହ । ହିନ୍ଦୀ ଉପନ୍ୟାସ : ସ୍ତ୍ରୀ ଦୃଷ୍ଟି । ସଚେତନା । ୧ମ ସଂଖ୍ୟା, ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୦୯, ପୃ – ୧୧